

Eğitim ve Kalkınma

Öğretmen
Eğitimi Üzerine

Köyde Eğitim İçin
Yeni Bir Vizyon

Eğitim
Özgürleştirir

Viran
Bir Ülkede
Gelecek İnşa
Etmek

Eğitim.
Değişim.
Umut.

DERGİ

Üç ayda bir yayımlanan sosyal kalkınma dergisidir.
Yıl 3 / Sayı 11 / Nisan - Mayıs - Haziran 2020

Social
Risk
Management

info@srmdanismanlik.com
www.srmdanismanlik.com

**SOSYAL KALKINMAYI
DESTEKLİYORUZ!**

Başlarken...

İmtiyaz sahibi
Kalkınma Atölyesi adına
Ertan Karabıyık

Genel Yayın Yönetmeni
Gözde Polatkal

Yazı İşleri Müdürü
Kurtuluş Karaşın

Editör
İpek Gökbel

Katkıda Bulunanlar
Beril Öztan

Brushan Daha
Çiğdem Akkanat
Dr. Elif Adıbelli Şahin
Ferhunde Aytaç
Gülşah Özkan İnal
İpek Gökbel

Kübra Karakaya
Melek El Nimer
Melisa Karakaya
Menekşe Canatan
Mohamad Albekaa
Muradiye Yardımcı

Mustafa Bağcı
Doç. Dr. Nilay Keskin Samancı
Sedef Hızlı
Sıla Levent
Prof. Dr. Tuncay Akçadağ
Yasemin Dut

Grafik Tasarım & Uygulama
Kurtuluş Karaşın
Grafik Tasarım

Baskı
Altan Matbaası
312 394 8 394

ISSN
2149-1240

Yönetim Adresi
Üsküp Cad. 16/14
Çankaya / Ankara
Tel: 0 312 439 15 45

facebook/KAdergi
twitter/KA_dergi

Yayın Türü
KAdergi, Kalkınma
Atölyesi'nin üç ayda bir
yayımlandığı sosyal kalkınma
dergisidir. 1000 adet basılır,
ücretsiz olarak dağıtılır.

Soruların ve sorunların kol gezdiği günlerden geçiyoruz. Dost sohbetlerimizde sıkça dertleşiyoruz. Akşam yemek soframızda, telefonda ya da bir kahve eşliğinde, birbirimize "Neden?" diye soruyoruz. Dönüp dolaşıp eğitime geliyor konu. Yaşanılan şeylerin temellerinin eğitim sisteminde yattığından bahsediyor herkes. Eğitim en büyük sorunumuz mu yoksa en büyük çözümümüz mü? İşte bitmeyen tartışmamız. Tartışmanın bitmemesi, en azından bir çıkış yolu aradığımızın göstergesi. Bu yollar çoğunlukla farklı ülkelerde ve coğrafyalarda kendini kanıtlamış testler, modeller, yaklaşımlar, felsefeler ve sistemler ithal etmek düşüncesinin ötesine geçemiyor. Gelin görün ki kalkınmanın temeli olarak gösterilen beşerî sermayeye bu ithal gömlekleri giydirerek yolumuza devam edemiyoruz. Bedenleri uymuyor, üstümüzde eğreti duruyor.

Sohbetlerimizde, eğitim sistemimizin ezbere dayalı olduğunu rahatlıkla kabul ediyoruz. Buna karşı biz, çözümlerimizin de ezbere dayalı olduğunu kabul ederek yola koyulduk. KA Dergi'nin bu sayısında, ezber dışı bakış açıları sunmaya çalıştık. Eğitim söz konusu olduğunda, öğrenimin herhangi bir basamağına dâhil olanlar başta olmak üzere her bireyin sorumluluğu olduğunun farkına varmasını ön koşul saydık. Ve bu sorumluluğun da hakkını verecek şekilde davranışlar sergilenmesini...

KA Dergi'nin geçmiş sayılarında olduğu gibi dert edindiklerimizi, bildiklerimizi ve hayallerimizi paylaşmaya devam ediyoruz. Her zaman olduğu ve olacağı gibi yine, yeni, yeniden KALK-IN diye, sizleri eğitim konusunda yaşanan serüvenlerde hak aramaya davet ediyoruz. Serüvenimize "gönüllü emeğini" veren herkese teşekkürlerimizi gönderiyoruz.

Gözde Polatkal

Fotoğraf: Emel Gülseren Sarıgül

Dosya

Eğitim ve Kalkınma

- 16 Uzun Vadeli Değişim Hedefi
- 18 Eğitim Üretim İçindir
- 24 Köy Enstitüleri Üretim Haritası
- 26 Öğretmen Eğitimi Üzerine
- 32 Kalkınmaya Yön Veren Mesleki Gelişim Programları

4

Köyde Eğitim İçin
Yeni Bir Vizyon

**KÖY OKULLARI
DEĞİŞİM AĞI
DERNEĞİ**

12

**Öğretmenimin
Öğrenciliğiyle
Buluşmak**

Bu Sayıda

Yıl 3 / Sayı 11 / Ocak - Şubat - Mart 2020

Eğitim
Özgürleştirir

42

47

Eğitim.
Değişim.
Umut.

Viran
Bir Ülkede
Gelecek
İnşa Etmek

50

52

Film Tanıtımı
Yerdeki Yıldızlar

56

Kitap Tanıtımı
Cahil Hoca

Köyde Eğitim İçin Yeni Bir Vizyon

**KÖY OKULLARI
DEĞİŞİM AĞI
DERNEĞİ**

Şimdi bir okul hayal edin... Yanında uçsuz bucaksız tarlalar, arkasında orman, çocuklar tenefüslerde doğada oynuyor ve öğreniyorlar. Çocukların evleri okula yakın. Öğretmenler her bir çocuğu kendi dünyası olan bir birey olarak tanıyor ve veliler ile yakın iletişimdeler. Düşünün ki bu okulda özel günler sadece öğrenciler ve öğretmenler ile değil, bütün mahalle ile kutlanıyor... Nerede sizce bu okul? Amerika mı, Finlandiya mı? Belki de İstanbul'da bir özel okul? Sizlere bu okulun Harran'ın bir köyündeki veya Muş'un Nadaslık köyündeki bir okul olabileceğini söylüyoruz...

Köy okulları denilince çoğu zaman aklımızda ilk beliren görüntü; camı kırık bir pencere, akan bir çatı, özellikle yağışlı havalarda ulaşılması zor bir okul binası oluyor. Oysa köy okulları hayalimizdeki eğitim için öyle çok fırsat barındırıyor ki... Sürekli öğrenen, kendilerinin ve potansiyellerinin farkında olan, öğrenciyle, aileyle, köy ile bağ kuran, mesleğini sevgiyle yapan öğretmenlerden oluşan doğayla iç içe bir okul...

Köy Okulları Değişim Ağı (KODA) fikri, çoğu zaman yoksunluklarıyla gündeme gelen köy okullarının, aslında hayalimizdeki eğitim için büyük fırsatlar sunabileceği inancıyla ortaya çıktı. Türkiye'nin dört bir yanındaki köylerde çalışan idealist öğretmenler, eşitlikçi eğitimin gücüne inanan eğitimciler, değişime inancı tam eğitim gönüllüleri olarak bir araya geldik. Yola çıktık, bu yolun adını da KODA koyduk.

Biz kim miyiz? Birbirini KODA sebebiyle tanımış, eşitlikçi ve bütünsel bir eğitime inanan bir avuç dolusu insan. Bizde "avuç" küçük çocuk eliyle ölçülür, ondan dolu oluyoruz... ama koca dünya haritasını düşününce, daha minicik bir toplamız... Hep birlikte büyütüyoruz.

Şöyle herkes tek başına bir yürüyüşe çıktığında, hepimiz bambaşka... Hangimizden başlasak?

Ama şöyle bir araya gelip, çimenlere oturup güldüğümüzde biz kim miyiz?

KODA

Köy Okullarındaki Mevcut Durum ve Sorunlar

2012 yılında kabul edilen Büyükşehir Yasası ile beraber Türkiye'deki köylerin yaklaşık %50'si köyden mahalleye dönüşmüştür. Köyden mahalleye dönüşen bu yerleşim birimlerine ait tüm istatistikler artık kente ait veriler olarak sınıflandırılıyor. Bu nedenle 2012 yılı öncesinde köy olarak sınıflandırılan yerleşim alanlarındaki okullar artık köy okulu sayısına dâhil edilmiyor.

Türkiye'deki köylerin çoğunda ilkokul çağındaki çocuklar, birleştirilmiş sınıflı köy okullarında (7.000 adet civarında olduğunu tahmin ediyoruz.) eğitimlerini sürdürmekte veya taşınmalı eğitimle öğrenim hayatına başlamaktadır. Birleştirilmiş sınıflar, farklı yaşlardaki ve seviyelerdeki çocukların bir arada

eğitim-öğretim gördüğü sınıflardır. Birden fazla sınıfın aynı sınıf içerisinde birlikte ve bağımsız olarak çalışmaları yapmasına olanak sunar. Bu sınıflarda, birçok avantaj ve dezavantaj bir aradadır. Öğrencilerin yaş grupları ve bireysel ihtiyaçlarının doğru gözlemlenmesi halinde, etkili uygulamalar yapılarak bu dezavantajlar avantaja dönüştürülebilir. Taşınmalı eğitim, yaşadıkları köy sınırları içinde gidebilecekleri bir okul bulunmayan öğrencilerin servislerle civardaki başka bir okula gidip gelerek eğitimlerini sürdürmesini ifade eder. Öğrencilerin sabah erken saatlerde, servislerle, köy yollarından giderek okullarına ulaşmaları öğrenme süreçlerini olumsuz etkilemektedir. Ayrıca ailelerinin okula uzak olması hem öğretmenlerle hem de öğrencilerle iletişimlerini zorlaştırmaktadır.

2018-2019
Eğitim-Öğretim Yılı
İstatistiki Veriler Tablosu

	Toplam	Köy Okulları (mevcut istatistiklere göre)*	Oran (%)
Okul Sayısı	24.739	5.731	23,2
Öğretmen Sayısı	300.732	22971	7,6
Öğrenci Sayısı	5.267.378	292.810	5,6

* Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim İstatistikleri-Örgün Eğitim, 2018/2019, sayfa 42

Köy okulları ile ilgili temel sorunları üç kategoride incelemek mümkün:

1) İnsan Kaynağı ve Müfredat

Birçok öğretmen kırsal bölgelerde çalışmak istemediği için, köy okullarındaki öğretmen değişimi çok sık tekrarlanıyor. Bu okullara çoğunlukla yeni mezun ve deneyimi az olan öğretmenler atanıyor. Deneyimi az öğretmenlerimiz de köy yaşamının kendine özgü zorlukları ile baş başa kalıyorlar. Köy okullarında yeterli insan kaynağı olmaması, öğretmenlerin okulda öğretmenlik dışında rolleri (temizlik, idari işler vb) üstlenmelerini gerekli kılıyor. Bu da öğretmenlerin üzerindeki baskıyı daha da artırıyor. Birleştirilmiş sınıfların kendine özgü sorunları veya özel gereksinimli öğrencilerle ilgili durumlarda başka öğretmen ve uzmanların desteğine ihtiyaç olabiliyor. Okulda destek alınabilecek meslektaşların yokluğu veya sayıca çok az olması sorunların çözümünü zorlaştırabiliyor.

Şehir yaşamına daha uygun bir şekilde tasarlanan müfredatlar ve ders kitapları da cabası. Herhangi bir ilin merkezindeki okulda işler olan müfredat, köy koşullarının kültürel ve coğrafi özellikleri ile örtüşemeyebiliyor.

Tüm bunların yanı sıra kırsal alanlarda çalışan öğretmenlerin çoğu, öğrencilerinden farklı sosyo-ekonomik ve kültürel çevrelerden geldiklerinden bu bölgelerdeki yaşama uyum sağlamakta zorlanabiliyor. Çocuklarla ve ailelerle iletişim kurmak ise kimi bölgelerdeki ana dil farklılığından ayrı bir sorun olarak belirliyor.

2) Aileler ve Köylerde Yaşam Koşulları

Kırsalda eğitim ile ilgili bir başka temel sorun da kimi ailelerin, çocuklarının okula gönderilmesi ve iyi bir eğitim alması gibi konularda yeterince bilinçli olmamalarından kaynaklanıyor. Bu durum ailelerin çocuklarının eğitimlerinden beklentilerinin düşük olmasına neden oluyor. Bazı aileler çocuklarını okula göndermek yerine tarlada çalışmak, evde kalıp ev işlerine yardım etmek ya da kardeşlerine bakmak zorunda bırakabiliyor. Halen özellikle kız çocuklarının okullaşması ile ilgili sorunlar var. Sonuç olarak da sıklıkla devamsızlık sorunları, sınıfa gelen öğrencilerde motivasyon ve konsantrasyon eksikliği göze çarpıyor. Bununla birlikte, kırsaldaki küçük ve dışarıya nispeten kapalı topluluklarda yaşayan öğrencilerin okul ortamı dışında farklı yaşam biçimlerini ve fikirlerini deneyimleme şanslarının kentteki öğrencilere göre daha düşük oluyor.

3) Altyapı ve Kaynak Yetersizliği

Öğrencilerin erişebildikleri kaynakların kısıtlı olması, onların gerek okulda gerek okul dışındaki eğitim fırsatlarından faydalanmalarının önünde bir engel oluşturuyor. Isınma ve temizlik gibi temel sorunlar ile birlikte okullarda mevcut eğitim materyallerinin sınırlılığı da iyi bir eğitim verilmesini son derece güç hale getiriyor. Yoksulluk, kırsal bölgelerde kente göre daha yaygın. Bu nedenle, öğrenciler çoğu zaman barınma, yeterli beslenme, giyim ve ders materyalleri gibi çok temel konularda sorunlar yaşıyorlar.

KODA Fikrinin Temelleri

2016 yılında, farklı bölge köylerindeki öğretmenler ile yaptığımız anket çalışmamız, yukarıda bahsettiğimiz sorunları ve fırsatları görmemizi sağladı. Öğretmenlerin bizimle paylaştıkları sorunları ve örnek uygulamaları kullanarak köy okullarındaki eğitime dair genel bir çerçeve çıkardık. Aileler ve çocukların da dâhil olduğu görüşmeler ve saha ziyaretleri yaptık.

(Tüm bu çalışma ve araştırmaların yer aldığı "Öğretmen Gözünden Köy Okulları ve Köy Öğrencileri: Avantajlar, Problemler, Çözümler Önerileri" raporumuza internet sitemizden ulaşabilirsiniz.)

Saha Araştırmamızda Farkına Vardığımız Eksiklikler

Köyde eğitim için yeni bir vizyon ihtiyacı: Öğretmenlerin ve ailelerin, çocuğun alabileceği eğitimin kalitesine dair beklentilerinin çok düşük olduğunu gözlemledik. Bu yaklaşımın iyileştirilmesi için öğretmenlerin hayatlarını kolaylaştıracak daha fazla örnek uygulamaya sahip olmalarının önemli olduğunu fark ettik. Köy okullarında kaliteli eğitimin mümkün olduğuna dair bir bakış açısı oluşabilmesinin, öğretmenlerden başlayan bir güçlendirme ile mümkün olacağı düşüncesi o günlerde ortaya çıkmış ve ilkemiz haline gelmiştir.

Köy öğretmenlerinin kendilerini yalnız hissetmeleri: Türkiye'deki birçok köy öğretmenin başlıca sorunlarından biri, köy okullarındaki öğretmen sayısının az olmasından

kaynaklı yeterli motivasyon desteği bulamamasıdır. Öğretmenlerin, meslektaşlarıyla deneyim paylaşımı içeren bir dayanışma fırsatlarının olmadığını gördük.

Köy öğretmenlerinin köyde çalışmak ile ilgili yeterli donanımına sahip olmamaları: Şehirdeki okullardan bambaşka dinamikleri olan köy okullarında çalışacak öğretmenlerin bu koşullara hazır olmadıklarını gözlemledik. Özellikle köy okullarında çalışabilmek için bir ön bilginin temel oluşturması gerektiğini düşündük.

Saha Araştırmalarında Farkına Vardığımız Fırsatlar

Okulların doğa içinde olması

- Çocukların gelişiminde çok önemli olan, koşup oynamak için yeterli büyüklükte ve doğa ile iç içe bir alan,
- Doğayı bir öğrenme aracı olarak kabul etme, öğrenmeyi sınıfın dışına taşıma olanağı,
- Çocuğun kendisinin doğanın bir parçası olduğunu fark etmesi.

Küçük okullarda öğretmenin inisiyatif almasının daha kolay olması, sınıf mevcudunun azlığı

- Daha sıcak, güvenilir bir okul ortamı ve bu ortamın çocuğun gelişimine sağlayacağı olumlu etki,
- Öğretmenin öğrenciyle daha derin bir ilişki geliştirebilmesi ve bunun çocuğun gelişimine yapacağı olumlu etki,
- Öğretmenin öğrenciyi daha iyi tanıyarak kişiselleştirilmiş bir öğrenme sürecini tasarlama fırsatının olması.

Okul-aile-köy halkı arasındaki fiziksel yakınlık

- Köyün coğrafi ve sosyal yapısının okul-aile iş birliğini geliştirmek için çok elverişli olması,
- Öğretmenin çocuğu bir birey olarak tanınması.

KODA yaklaşımında temel prensip; köy okullarındaki fiziksel sorunları görmezden gelmeden, uygulanabilir, yenilikçi, çocuk merkezli, bütüncül, nitelikli bir eğitim modelini sürdürülebilir kılmak ve yaygınlaştırmak oldu.

Eğitim vizyonumuzda çocuğun iyi olma halini önceliklendiren, bunun için sanata, oyuna ve rutinlere önem veren bir yaklaşımımız var. Öğrencilerin sadece derslerdeki not sistemiyle tanımlanan başarılarını değil, tüm yaşamları boyunca duygusal ve sosyal olarak kendini geliştirebilen, kendi doğal ifade yollarını keşfedebilen bireyler olarak yetişmelerini önemsiyoruz.

Peki tüm bunları nasıl yapıyoruz?

KODA olarak, tespit ettiğimiz sorunların çözümüne ve köylerde nitelikli bir eğitimin barındırdığı fırsatların geliştirilmesine yönelik sürdürmekte olduğumuz üç ana faaliyet alanımız buluyor. Bunlardan ilki, köy öğretmenlerinin mesleki ve kişisel anlamda desteklenmesini sağlamak üzere bir topluluk oluşturmak; ikincisi öğretmen adayı üniversite öğrencilerinin mezun olmadan önce köyde öğretmenliğe ve birleştirilmiş sınıf okutulmasına dair deneyim kazanmalarını sağlamak ve diğeri de köy öğretmenlerinin ihtiyaç duydukları konularda başvurabilecekleri kaynak içerikler geliştirmek. Köy

Öğretmenleri Projesi ve Mentorluk Programı tüm bu amaçlar için kurguladığımız uygulamalar. Sabancı Vakfı'nın desteğiyle yürüttüğümüz Köy Öğretmenleri Projesi kapsamında 3 program bulunuyor: Dalyan Vakfı ve Empower Vakfı tarafından da desteklenen Çocuk Atölyeleri Programı, Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü ve Sabancı Vakfı iş birliğinde sürdürdüğümüz Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Alan Köy Öğretmenlerinin Mesleki Gelişim (BSMG) Programı ve Öğretmen Toplulukları Programı.

Öğretmen Toplulukları Programı

Nüfusu az olan köy okullarında bir veya iki öğretmen bulunuyor. Öğretmenlerin hem mesleki anlamda hem de kişisel ve sosyal anlamda paylaşımında bulunabilmeleri, meslektaşları ile etkileşim halinde kalmaları neredeyse imkânsız hale geliyor. Bu

durum, yıl boyunca öğretmenlerin motivasyonlarında önemli bir düşüşe yol açarken, farklı deneyimlerden beslenerek ilerlemelerine de engel oluyor. Köyde yaşamın getirdiği zorlukları aşmalarına destek olmak için yerel topluluklar oluşturmanın gerekli olduğunu düşünüyoruz. Bu kapsamda, öğretmenlerin kendi aralarındaki dayanışmayı arttırarak iletişim halinde kalabilecekleri, birbirlerinden öğrenme pratiklerinin çoğalacağı, ihtiyaç duydukları konularda eğitimler alarak gelişebilecekleri Öğretmen Toplulukları Programı'mızı yürütüyoruz. Bu programın uzun vadeli amaçları okullarda ihtiyaç duyulan bir ya da birkaç konuda öğretmenlerle beraber projeler geliştirmek, uygulanan projelerin süreçlerini dokümanle ederek Türkiye'deki diğer köy okullarına örnek olabilecek uygulamaları köy öğretmenleri ile paylaşmak ve sürdürülebilir bir öğretmen topluluğu modelinin geliştirilmesini sağlamaktır.

Cümbür Cemaat Köy Şenliği

Her yıl; köy halkı, çocuklar, KODA öğretmenleri ve gönüllüler ile birlikte köy şenlikleri düzenliyoruz. Geçtiğimiz yıl hem Diyarbakır-Çınar'da hem de Şanlıurfa-Harran'a tam bir imece usulüyle gerçekleştirdiğimiz şenliklerimizde neler yok ki... Çocukların öğretmenleri ile birlikte hazırladıkları gösteriler, erbane ritim atölyesi, makrome, resim atölyesi, açık hava oyunları, birlikteliğimizin verdiği coşkuyla yapılan hazırlık heyecanları ve tabii ki halaylarımız.

Bugüne kadar Şanlıurfa-Harran ve Diyarbakır ilinde yer alan köy ilkokullarında öğretmenler ile ayda bir sıklıkta Öğretmen Buluşmaları düzenleyerek bir araya geldiğimiz programda Şubat ayıyla birlikte Siirt, Siirt- Pervari, Samsun- Vezirköprü ve Malatya bölgelerinde de çalışmaya başlıyoruz.

Farklı bölgelerden öğretmenlerin de bir araya gelerek yeni bakış açıları edinmelerine katkıda bulunmak ve sosyalleşmelerine imkân sunabilmek için de yılda bir kez, İstanbul'da Kış Kampı gerçekleştiriyoruz. Gönüllülerimizin de desteğiyle hem sosyal aktiviteler düzenliyoruz hem de atölye çalışmaları yapıyoruz.

Öğretmen Toplulukları Programının Ardından Neler Değişti?

İzleme-değerlendirme çalışmalarımız sonucunda, bir aile gibi olduğumuz öğretmenlerimizden aldığımız geri bildirimler, yürümek-

İlk yılımda ilgisiz veli ve öğrencilerle karşılaşınca afalladım. Ama KODA ile aklımdaki soru işaretlerinin cevabını buldum. Mesela, sınıf yönetimi ya da dersi daha eğlenceli nasıl işleyebileceğim konularının KODA sayesinde üstesinden geldim.

Harran, Şanlıurfa

Öğrencilerim değerli olduklarını hissettiler ve ben de dâhil masalların, mitoloji ve efsanenin mucizesine inanmaya başladık. Anlattıkça, dinledikçe büyük değişimler oldu çocuklarda.

Harran, Şanlıurfa

te olduğumuz yola olan inancımızı daha da arttırdı. Öğretmenlerimiz, dönem sonunda; farklı bakış açıları geliştirdiklerini, kendileri ve etraflarındaki birçok konuya yönelik farkındalıklarının arttığını, çocukların bireysel gereksinimlerinin artık daha fazla farkında olduklarını ve buna göre davrandıklarını, özgüvenlerinin geliştiğini, şiddetsiz bir iletişim ortamı kurabilmeyi öğrendiklerini, bir şeyleri başarma ve değiştirme konusunda daha motive olduklarını, sanatı günlük hayatlarına dâhil etmeye ve kendilerini daha iyi ifade etmeye başladıklarını belirttiler.

Programın okul-aile-köy ilişkilerine olan katkısı çerçevesinde, öğretmenler ve öğrencilerin okula bağlılıkları güçlenirken, öğretmenlerin velilerle daha sık iletişim kurma çalışmaları hem öğrencilerin başarı oranlarına yansdı hem de öğretmenlerin köylülerle olan ilişkilerini güçlendirdi.

Çocuk Atölyeleri Programı

Üniversitelerin eğitim fakültelerinde, köyde öğretmenliği ve özellikle birleştirilmiş sınıflarda eğitime dair uygulama odaklı bir çalışma bulunmuyor. Çocuk Atölyeleri Programı, eğitim fakültelerinde okuyan üniversite öğrencileri ile uygulama yapmaya yönelik hazırladığımız bir program. Bu program dâhilinde, geçtiğimiz yıl üç üniversitenin (Muş Alparslan Üniversitesi, Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi ve İzmir Ege Üniversitesi) Topluma Hizmet Dersi kapsamında yürüttüğümüz programa bu yıl iki üniversitenin (Diyarbakır Dicle Üniversitesi, Muş Alparslan Üniversitesi) İlkokulda Alternatif Uygulamalar Dersi kapsamında devam ediyoruz. Akademisyenler, köy öğretmenleri ve üniversite öğrencilerinin iş birliği ile devam eden program; üniversitede yapılan teorik dersler ve köy okullarında gerçekleştirilen 6 atölye uygulamasından oluşuyor. Üniversitedeki

teorik dersler sırasında Türkiye’de kırsalda eğitime dair genel bir çerçeve sunuluyor, eğitim fakültesi öğrencilerinin atölye uygulamaları sırasında kullanabilecekleri teorik bilgiler veriliyor. Uygulama kısmında ise; fakülte öğrencileri beşer kişilik gruplar halinde köy okullarına giderek, çoğunluğu birleştirilmiş sınıf olan sınıflarda atölyeleri uyguluyor. KODA gönüllüleri ve öğretmenleri tarafından hazırlanan bu beş atölyenin uygulamasından sonra, her grup kendilerine sunulan Atölye Hazırlama Rehberi’nin kılavuzluğunda kendi atölyelerini geliştiriyor ve dönem boyu çalıştıkları sınıfta bu atölyeleri uyguluyor.

2018-2019 yılında İzmir’de (Yahşelli, Haykıran, Görece ve Süleymanlı Köyleri), Samsun’da (Bafracalı ve Sakarlı Güzelyalı Köyleri) ve Muş’ta (Alican, Nadaslık ve Tandoğan Köyleri) 9 ilkokula yapılan ziyaretlere toplam 73 fakülte öğrencisi (32 İzmir, 21 Samsun, 20 Muş) katıldı ve yine toplamda 214 ilkokul öğrencisinin (76 İzmir, 64 Samsun, 74 Muş) katılımı sağlandı.

Çocuk Atölyeleri Programının Ardından Neler Değişti?

Dönem sonunda hem program değerlendirmesi yapmak hem de yeni yılın planlamasını yapmak için üniversite öğrenci temsilcileri, sınıf öğretmenleri, bölge sorumlusu öğretmenler ve akademisyenlerle bir araya gelerek Yaz Çalıştayı yaptık. Programın tamamında devam eden izleme değerlendirmenin sonucunda, öğretmen adaylarının köyde öğretmenliğe dair ön yargılarının kırıldığına ve bir köye atanmaları halinde kendilerini daha hazır hissettiklerine dair geri bildirimlerini aldık.

- 1) Köy Öğretmeninin Başucu Kitabı
- 2) Birleştirilmiş Sınıflı Köy Okulları için Etkinlik Kitabı

Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Alan Köy Öğretmenlerinin Mesleki Gelişim Programı

MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü ve Sabancı Vakfı ile imzaladığımız protokol kapsamında gerçekleştirdiğimiz programda iki temel faaliyet bulunuyor.

1) İçerik geliştirme: Köy öğretmenlerinin ihtiyaç duyabilecekleri konularda yararlanmaları için iki adet kaynak kitap hazırlandı. Öğretmenlerin özellikle mesleğe yeni başlayanların kırsalda öğretmenlik yaparken her zaman başvurabilecekleri bir kaynak kitap olan **Köy Öğretmeninin Başucu Kitabı** ve birleştirilmiş sınıflarda farklı yaş gruplarına ait kazanımların disiplin-

ler arası uygulamalarla çocuklara aktarılmasını sağlayan **Birleştirilmiş Sınıflı Köy Okulları için Etkinlik Kitabı**.

Sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri, sanat eğitimcileri, eğitim uzmanları, akademisyenler ve gönüllülerimiz ile bir araya geldik, çalıştaylar düzenledik. Bu çalıştaylarda üretilen içeriklerin düzenlenmesi ve dokümanite edilmesi ile kitaplarımızı hazırladık. Köy Öğretmeninin Başucu Kitabı’nda; öğretmenlerin köyde yaşam becerilerini artıracak, aile-köy-okul ilişkilerini sağlamlaştıracak, okula devamsızlıkları azaltacak, okula aidiyeti ve çocuklar arasındaki uyumu artıracak ipuçlarını hem öğretmen deneyimleri hem de uzman görüşleri yoluyla sunmaya çalıştık. Ayrıca

öğretmenlere, kırsal kalkınmada öğretmen rolü gibi konularda arka plan bilgisi sağladık.

Ülkemizde, güncel durumda, müstakil sınıflar için oluşturulmuş sınıf bazlı müfredatlar, yardımcı kaynaklar çok sayıda olmasına karşın; birleştirilmiş sınıflar için hazırlanmış bir müfredat, yardımcı kaynak vb. bulunmuyor.

Öğretmenlerin sınıf içi ve dışı uygulamalarını desteklemek adına hazırladığımız Birleştirilmiş Sınıflı Köy Okulları için Etkinlik Kitabı ile; ilköğretim MEB müfredatında yer alan ders kazanımlarının, birleştirilmiş sınıflarda disiplinler arası etkinlikler ile işlenmesine aracılık etmesini amaçladık. Kitabın giriş kısmında akran eğitimi, olumlu öğrenme, bütünsel eğitim gibi konuları da kapsayan teorik bilgiler yer alıyor. Kitabın ikinci bölümünde de farklı sınıfların kazanımlarına ve becerilere yönelik etkinlikler derslere göre ayrılıyor. Bu etkinlik-

lerin içerisinde; çocukların sosyal becerilerini geliştirmek için destek alınabilecek rutinler, sınıf içi uygulamaların nasıl sürdürülebileceğine yönelik notlar ve sınıf yönetimine dair örnekler de bulunuyor.

2) Birleştirilmiş sınıflarda görev alan köy öğretmenlerinin mesleki kapasitelerini geliştirme eğitici eğitimi kursu:

Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan veya daha önce birleştirilmiş sınıflarda görev yapmış deneyimli köy öğretmenlerinin, diğer köy öğretmenlerini desteklemesi ve belli konularda eğitim vermesi için düzenlenen eğitici eğitiminde amaç, gerçekleştirilecek yaygınlaştırma eğitimleri ile Türkiye'nin her yerindeki köy öğretmenlerine ulaşmak.

Temel ve ileri seviye olmak üzere 2 seviyeden oluşan ve toplamda 112 saat ders işlenen eğitici eğitimini başarıyla tamamlayan öğretmenler, önümüzdeki aylarda başlayacak

yaygınlaştırma eğitimleri ile kendi bölgelerindeki köy öğretmenlerine eğitim verecekler. 2019 yılının Eylül ve Kasım aylarında düzenlediğimiz eğitici eğitimlerini tamamlayan 101 öğretmen aramıza katıldılar. 2020 Ocak'ta düzenlediğimiz temel seviye eğitimi tamamlayan 125 öğretmenle ise, Nisan ayında gerçekleşecek ileri seviye kursumuzda tekrar bir araya geleceğiz.

Eğitici Eğitimi Kursu'nun içeriğinde; Birleştirilmiş Sınıflarda Sınıf Yönetimi ve Planlama, Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Yöntem ve Teknikleri, Yaratıcı Drama, Hikâye Anlatıcılığı, Görsel Sanatlar ve Müzik, Birleştirilmiş Sınıflarda Sanatsal Beceriler, Birleştirilmiş Sınıflarda Öğrenme, Birleştirilmiş Sınıflarda Kapsayıcı Eğitim, Doğada Öğrenme, Okul, Aile ve Köy İlişkileri, Kırsal Kalkınma, Hazırlık Eğitimi, Yetişkin Eğitimi, Birleştirilmiş Sınıflarda Ölçme ve Değerlendirme dersleri yer alıyor.

Düzenlediğimiz eğitici eğitimleri ile şimdiye kadar 55 şehirden 226 öğretmene ulaştık.

Köy okullarında nitelikli eğitim mümkün! 2016 yılından bu yana köylerde yaşayan 9.000'den fazla çocuğun daha iyi bir eğitim alması için 800'e yakın öğretmen ve öğretmen adayıyla birlikte çalıştık. Hedefimiz tüm köy öğretmenlerine ve onlar sayesinde köyde okuyan her bir çocuğa ulaşmak. KODA Ailesi olarak, öğretmenlerimizle, ekibimizle, gönüllülerimizle, eğitimcilerimizle, bağışçılarımızla, destekçilerimizle ve tüm paydaşlarımızla birlikte bu yolu beraber adımladığımız için çok mutluyuz.

Öğretmenimin Öğrenciliğiyle Buluşmak

📷 ✍️ Melisa Karakaya

Kalkınma ile eğitim arasındaki ilişkiyi düşünürken, aklıma ilk gelen ikisi arasındaki bağlantıyı nasıl kurduğumu önce kendime ispatlamam gerektiği idi. Düşününce iki kavram birbiri için itici güç gibiydi. Biri kök, diğeri meyve gibi... Ama hangisi kök hangisi meyveydi?

Oturdum kavram haritası hazırlığına. Önümdeki kâğıda bu iki kelime ile bağdaştırdığım tüm kavramları döktüm. Muazzam karmaşıklıkta bir ilişki ağı ördüm. Kâğıt üstündeki tartışmam fikirlerimi güçlendirse de daha fazlasının arayışına girdim. Kim anlatırdı bana bu iki kelimenin yaşanmış öyküsünü?

Köy okullarına gitmek düştü aklıma. Biraz araştırıp birkaç okul belirledim ve babamla çıktık yollara. Bu vesileyle Sobran Köyü İlkokulu ile tanıştım. Burası, önceleri tek odalı bir okulken, köyün nüfusu ile büyüyen, köylünün öğrendiği, köylüden öğrenen, zamanla lojmanı, ek binaları ile büyük bir bahçeye yayılan, bahçesinde meyve ağaçları, kuzuları ile kendini büyüttmüş bir okul. Bir de öğrendim ki öğretmenim Mustafa Bağcı buradan mezunmuş. Mustafa Hocam ile yolum, ortaokul yıllarımda kesişmişti. İyi düşünmeyi öğrendiğimiz güzel yıllarda... Okulun hikâyesini ondan dinleyelim istedim.

» Hocam, Sobran Köyü İlkokulu ile yollarınız nasıl kesişti?

Sobran'da doğdum. Yedi göbek Sobranlıyız biz. Yani dolayısıyla biraz da mecburiyetten bu okulun öğrencisi oldum.

» Peki, ilkokul yıllarınıza dönüp baktığınızda neler hatırlıyorsunuz?

1984-89 yılları arasında ilkokuldaydım. İlkokula başladığımda sınıfın en kısa boylusu bendim. Birleştirilmiş sınıflarda okuduk. Eğitim-öğretim, sabahtan ve öğleden sonra olmak üzere iki oturum şeklinde yapılıyordu. Sabahtan Türkçe, matematik gibi temel dersler olurdu ama öğleden sonraki derslerde bir köy yaşantısında neler varsa onlarla ilgili çalışmalar yapılıyordu: *Ağaç nasıl budanır, nasıl dikilir, bağ bozumu nasıl yapılır, aşılama nasıl yapılır, toprak nasıl işlenir, sonbaharda yapraklar nasıl toplanır ve nasıl imha edilir.* Meyvelerimizi kendimiz yetiştirdik. Meyve hasadı zamanında meyveleri topladık ve bunları her sabah nöbetçi öğrenciler bütün sınıflara, öğrencilere dağıtırdı. Biz, okullara yapılan Marshall yardımlarını kullanmak yerine her sabah kendi meyvemizi dağıtır yerdik. Teknolojiyi de yakından takip etmeye çalışıyorduk köyde. O zaman köyde telefon sadece bir yerde vardı. O telefonun nasıl çalıştığına dair uygulamalar yapıyorduk: Dışarıya bir öğrenci çıkıyordu, içerideki başka bir öğrenci de kablo yardımıyla o ses nasıl gelir-gider anlamaya çalışıyordu. Ya da tren maketi yapıp su buharı döngüsüyle alakalı çalışıyorduk.

Okulda 3 sınıf vardı: 1.sınıf ayrı, 2. ve 3. sınıflarla 4. ve 5. sınıflar beraberdi, çünkü 3 sınıf ve 3 öğretmen vardı: Hayrettin Sabun, Fatma Sabun, Durmuş Tüzün. Fatma Hanım ve

“Bir soruyu anlamak, soruyu çözmenin yarısıdır.” cümlesini duyduğum yerdir okul. Günümüzde de geçerli olan bu ifadeyle öğretmenimin ne demek istediğini daha yeni yeni anlıyorum. Soruyu anlamadıysan zaten çözme şansın yok. O zamanlardan bana kalan miras bir cümledir bu ve ben bunu 20 yıldır kullanıyorum.

Durmuş Bey bizim köydendi. Hayrettin Bey sonradan yerleşti, evi hâlâ burada ancak ne yazık ki vefat etti.

» Birleştirilmiş sınıflarda eğitim nasıl yürütülüyordu?

Eğitim ve öğretim yılı deriz ya, şu an sadece öğretim yılı olarak geçiyor. Sanki insanların eğitilmesi çok da önem arz etmiyor gibi gözüküyor. O zamanki köy okullarını köy enstitülerinin devamı olarak düşünebiliriz. Sadece akademik açıdan değil, öğrencilerin diğer konularda da başarılı olmasını isterdi öğretmenler. Şu anki öğrencilerden farklı olarak mesela biz öğretmenimizi gördüğümüz zaman heyecanlanırdık. “Bir soruyu anlamak, soruyu çözmenin yarısıdır.” cümlesini duyduğum yerdir okul. Günümüzde de geçerli olan bu ifadeyle öğretmenimin ne demek istediğini daha yeni yeni anlıyorum. Soruyu anlamadıysan zaten çözme şansın yok. O zamanlardan bana kalan miras bir cümledir bu ve ben bunu 20 yıldır kullanıyorum. Empati kurmayı da ben o zaman öğrendim. Akademik başarı da iyiydi çünkü biz ortaokul için Nallıhan'a gittiğimizde farkımızı ortaya koyabiliyorduk. Eğitimde, sadece dinlemek, sadece görmek %10-15 başarı sağlar. Birleşti-

rilmiş sınıfın bize en büyük artışı şu olmuştu: Aynı sınıfta 4 ve 5 birlikteysek, 4. sınıfların sorumluluğu 5. sınıflarda oluyordu.

» Nasıl bir sorumluluğunuz vardı hocam?

4. sınıflara anlatılan dersleri 5. sınıf olan bizler de dinliyorduk ve onların ödevlerini yapmalarında, sınıfın düzeninde (zaten yan yana oturuyorduk) üst sınıflar alt sınıflara destek verirdi. Dolayısıyla üst sınıflar, öğrendiği bilgiyi uygulamış oluyordu. Bundan faydalanan öğrenciler ciddi manada bir yerlere gelebildiler. Konu konu ayırıyordu öğretmenimiz. 4. ve 5. sınıf konuları ayrı ayrı müfredatlar halindeydi. Öğretmen dörtlere ders anlatırken biz kendi dersimize çalışıyorduk, daha önce anlatılan konuları hazırlıyorduk. Sonrasında 4. sınıfların konu anlatımı bittiğinde bizim konulara geçiliyordu, bizim konular ilerliyordu. Bir de ortak konular olduğunda, örneğin dört işlem konusunda, 4. ve 5. sınıf müfredatı birlikte ilerletiliyordu. Onun hari-cindeki müfredat farklı ilerliyordu, üst sınıflar alt sınıfların destekçisi oluyordu. Otomatik olarak konuyu daha sağlam kavrayabiliyorduk.

» Anlıyorum hocam, aslında bu bir çeşit yansıtıcı düşünme ve akran öğrenmesi oluyor. Öğrenci ne öğrendiği üzerine düşünmüş oluyor.

Ben bu uygulamanın negatif tarafını hiç görmedim. Üstelik bir de sorumluluk sahibi oluyorsun, o yaşta sorumluluğu da öğreniyorsun. Okulumuzda hademe ya da yardımcı personel diye bir şey yoktu. Sobaların yakılmasından, çayın demlenmesinden, sınıfların temizlenmesinden öğrenciler sorumluydu. Bütün organizasyonu seçilen okul başkanı yapardı. 4.sınıftan itibaren sınıf başkanı bendim. Sabah gelir okulu açardım, sobalar çıra yardımıyla odunla yakılırdı, kömür yoktu. Öğrenciler belli saatlerde toplanır çıra yaparlardı; büyük odunlar yarılır, küçültülürdü. Bunun için nacak ve keser kullanırdık.

» Hiç yaralanan olmadı mı? Şimdi kimse çocuğun eline keser vermez.

Hiç yaralanan hatırlamıyorum. Bir kaza olmadı. Okulun bahçeye bakan bir odası vardı çıra hazırladığımız. Okulun alt katı odun deposuydu. Soba yakarken yarışma yapardık aramızda; bacadan en çok dumanı kim çıkaracak diye. Her 23 Nisan'da ve yerli malı haftasında mutlaka bir piyes oynanırdı. Bütün köylü toplanırdı. Piyesten sonra da öğrenciler izlemeye gelenlerden okula yardım toplarlardı. O günlere dair fotoğraflar var kendi çektiğim. O zaman Ulus çarşısından almıştım makinayı.

» 1950'li yıllardan sonra köy okulları kademeli olarak kapatıldı, diye bir görüş var. Eğitimin çöküşü gibi görülür. Anlattıklarınız, aslında yapmak isteyen kişilerin iyi iş çıkarmaya devam ettiklerini gösteriyor...

Batıda köy okullarını kapatmaya çalışıyorlar ama doğuda, mezralarda kreş bile var. Şırnak'ın köylerinde 10-12 öğrencili okul öncesi eğitim veren yerler var. Doğu illerinde hâlâ devam eden bu sistem ne yazık ki batıda taşınmalı eğitim yüzünden yürümüyor. Köy hayatında eskiden imece usulü vardı. İlçelere taşınmaya başladıktan sonra çocuklar bunu da bilmiyor artık. Şimdi takas deniyor; yumurta üreten onu götürür bal yapandan bal alırdı, bal üreten götürür süt alırdı. Bunların hepsi bizim ilkokul çağımızın günlük pratikleriydi.

» Peki hocam, siz okulda böyle takaslar yapar mıydınız?

Öğle yemeklerinde ve özellikle yerli malı haftalarında, herkes neyi varsa onu getirirdi. Sonra ortak yenirdi. Özellikle evler arasında paranın geç-

tiğini hiç hatırlamam. Bir de köyde yeşilliğin, temiz havanın içindesin. Çocuk için çok daha önemli. Organiklerle büyüyorsun, kantin denen bir şey yok. Kendin yapıyorsun, kendin yiyorsun. O dönem kendi kendimize yetiyorduk. Genellikle öğlen yemeğimizi evden getiriyorduk. Hava koşulları uygunsa da öğle yemeği için eve gider, yedikten sonra tekrar okula dönerdik. Öğle arası 1,5 saat kadardı. Sabah 4 saat, öğleden sonra 2 saat ders vardı. Resim dersinde mutlaka bahçeye çıkardık. Hava elverdiği müddetçe hep dışarıydık. Her yıl yapılan rutin şeyler vardı. Mesela, sene başında kara tahta boyanırdı (kurum ve yumurta suyla karılarak). Keçeden silgi yapardık. El işi derslerinde tırmık, yaba yapılırdı.

» Peki sizin okulda öğrendiğiniz ve evde anne babanıza da ilham olan şeyler olur muydu?

Asma budama, ağaç budama, aşılama... Bunları ben aktif olarak kendi bahçemizde uyguluyordum ve bunu babama anlattığımı hatırlıyorum. Hâlâ da unutmadım, budama, aşılama yapabilirim. Her sınıfın ağacı vardı. Bizim sınıfın ağacında 6-7 farklı meyve vardı, aşılama yapıyor-

“

İlkokul dışındaki bütün okul yaşamı öğretimle geçiyor ama eğitim tarafı hep eksik kalıyor. Oysa yetiştirdiğim bir öğrencinin, yetişip bana olumlu dönüt vermesi, öğretmenlik mesleği açısından son derece tatmin edici oluyor.

”

“

Üniversiteye kadar köyde yaşadım ve orada yapılan hiçbir işte zorluk çekmedim. Pek çok konu hakkında bilgi sahibi olarak mezun oluyorsun. Bana kattığı en güzel şeylerden biri empati kurabilmek. Şu anda öğrencilerime aktardığım şey de bu. Eğitim ve öğretimin birlikte yürütülmesi gerektiğini hâlâ söylüyorum.

”

duk. İlkokulda çalışmak, etrafına faydalı olmak, köyün kalkınmasında neler yapılmalıdır gibi konulara kafa yorardık. Mesela, arıcılık yoktu köyümüzde, öğretmenlerimiz getirmişti. İlk merinos koyununu Hayrettin Öğretmen getirmişti; köyün gelişimine katkı sağlayacağını düşünmüştü.

» Köy okulunda aldığınız eğitimin hayatınıza etkisi nedir diye sorsam....

Üniversiteye kadar köyde yaşadım ve orada yapılan hiçbir işte zorluk çekmedim. Pek çok konu hakkında

bilgi sahibi olarak mezun oluyorsun. Bana kattığı en güzel şeylerden biri empati kurabilmek. Şu anda öğrencilerime aktardığım şey de bu. Eğitim ve öğretimin birlikte yürütülmesi gerektiğini hâlâ söylüyorum. İnsan akademik olarak başarılı olmalı ama bunun dışındaki alanlarda başarılı olamazsa faydalı bir birey olması beklenemez. Günümüzde bu manevi doyumsuzluğu mutsuzluk olarak görüyoruz. İlkokul dışındaki bütün okul yaşamı öğretimle geçiyor ama eğitim tarafı hep eksik kalıyor. Oysa yetiştirdiğim bir öğrencinin, yetişip bana olumlu dönüt vermesi, öğretmenlik mesleği açısından son derece tatmin edici oluyor. Kimya benim 40 dakikalık dersim ama maksimum 30 dakikası derstir, diğer zamanı eğitimle geçirmeye çalışıyorum. Ama ben bu temelin ilkokulda atıldığına inanıyorum. Geriye dönüp baktığımda, eksik bir şey görmüyorum. Belleğe atılanlar silinmiyor, uyguladığım her şeyin altyapısı oradan geliyor. Hazır oyuncaklar azdı ama her anımız dopdolu geçti. İlk bisikletimi babam yapmıştı tahtadan, kendi oyuncaklarımı ben yaptım. Meslek lisesindeyken biz kendi radyomuzu kurup işlettik, köye yayın yapıyorduk, televizyon

kanalımız vardı. 1,5 yıl FM radyo, akşamları da televizyon yayını verdik. Profesyonel değildik ama yayın yapabiliyorduk. Müzik grubumuz bile vardı, muhtarlık bize köyde oda tahsis etmişti. Bunlar hep köyde de olsak fırsatlardan nasıl yararlanılacağına öğretilmiş olmasındandı. Şansımız şuydu ki, var olan teknolojiyi kullanmaya çalışıyorduk ama telefon, televizyon ve internetin olmaması bize inanılmaz ufuklar açıyordu aslında...

Bu keyifli sohbetten benim anladığım, Sobran Köyü İlkokulu'nda, öğrencileri standartlaştırma ve uyumlu hale getirmeden ziyade yaratıcılığa ve esnekliğe alan açılmış; öğrencileri kendi potansiyellerine ulaşabilmeleri ve sürekli değişen dünyayı yakalamaları için fırsat verilmişti. Dolayısıyla, ilkokulda bir telefonun çalışma sistemini tartışan öğrenciler, zaman ilerledikçe radyo kuracak özgüvene sahip olmuşlar. Sohbetimizin odak noktası da eğitimin kalbinin öğrenci olduğuydu... Beni bu noktaya getiren "Eğitim ve kalkınma kavramlarından hangisi kök hangisi meyve?" sorumu yeniden düşündüğümde Mustafa Hocam'ın ifadesiyle "Bir soruyu anlamak, soruyu çözmenin yarısıdır." diye düşünüyorum.

Uzun Vadeli Değişim Hedefi

Göreve ilk başladığım 2010 yılından 2018 yılına kadar çoğunlukla kırsal kesime hitap eden okullarda çalıştım. Ancak kırsal kesim de kendi içerisinde oldukça fazla değişim gösterebiliyor. Bunu gerçek anlamda fark etmem 2013 yılında ilk kez tam anlamıyla bir köy okulunda çalışmaya başlamamla oldu.

Köyler ve köy okulları birçok öğretmen için olduğu gibi benim için de maddi imkânsızlıklar ve olumsuz iklim şartları ile eşdeğerdi. Annem ve babam yıllarca köylerde öğretmenlik yaptılar. Ben de bu sayede yıllarca gözlem imkânı bulduğumdan köyleri yeterince bildiğimi ve anladığımı sanıyordum. Ancak köyde çalışmaya başlamamla bu durumun da bağlamdan bağlama değiştiğini, her bir köyün barındırdığı kültürel öğelerle farklı olarak ele alınması gerektiğini anladım. Örneğin daha önceden köy okullarının bende çağrıştırdığı kalabalık sınıflardan bu okulda eser yoktu. Ancak kız çocuklarının erken yaşta evlendirilmeleri, ebeveynlerin eğitim seviyesinin çok düşük olması, nitelikli eğitime erişimin sınırlı olması, fakirlik ve göç gibi birçok sosyolojik olguyu burada da görülebiliyordum. O okulda bazı çalışmalar yaptım ve ufak da olsa olumlu dönütler elde ettim.

Bir fen bilimleri öğretmeni olarak benim için; genelde pek sevilmeyen fen sınıfının çocuklar tarafından “eğlence sınıfı” olarak ilan edilmesi ve önceden liseye gitme gibi bir hayali olmayan kız çocuklarının kendilerine bunu hedeflemeleri olumlu gelişmelerdi. 2016 yılında, benim köyde geçirdiğim ikinci eğitim-öğretim yılının sonunda, sosyal medyada köy okulları ile ilgili bir girişimde görev almak üzere köy okullarında çalışan öğretmenler aradıklarını belirten bir çağrı ile karşılaştım ve hiç düşünmeden başvuru formunu doldurdum. Ekim ayında ise bu girişimden Mine Ekinci ve arkadaşları okuluma ziyarete geldiler. O sırada bu oluşumun net bir adı dahi olmadığını ve dernek olarak faaliyete geçmenin de aylar aldığını

belirtmem gerek. Ancak o birkaç saatlik görüşmede köy okullarına yönelik kendi arzularımı, hayallerimi buldum ve o günden bugüne de çeşitli şekillerde; kimi zaman atölyelerde görev alarak kimi zaman yapılan araştırmalara ve etkinlik planlarına katkıda bulunarak KODA çalışmaları içerisinde yer aldım.

Köy okulları ile ilgili olumsuzlukları medyadan takip eder, orada okuyan çocuklar için üzülmürüz. Kimimiz için köy bir hayal, kimimiz içinse kaçınılması gereken bir yer. Türkiye’de belli bir kesimin tüm işi gücü bırakıp köye yerleşme hayaliyle, kariyeri nedeniyle köyde bulunmak zorunda olan insanların geldiği noktaları anlamak elbette ki zor. Ben köy okullarıyla ilgili tüm problemlerin çözümünün, köylerin tüm yönleriyle ele alınarak değerlendirilmesi olduğunu düşünüyorum. Köylere sadece malzeme ve donanım desteği sağlandığında, köylerdeki sorunlara ancak kısa süreli çözümler sağlanabilir. Köylerin, köy okullarının sahip olduğu potansiyeli görmeden sadece olumsuz yanlarına odaklanmak, mesleki açıdan yıpratıcı olabilir. Köy okullarındaki olumsuz koşullara odaklanmak yerine “Köy

okullarında geçirilen zamanı nasıl daha nitelikli hale getirebiliriz?” sorusuna odaklanmak daha faydalı olacaktır.

KODA’nın yapmaya çalıştığı şey öğretmenlerin köy okulları ile ilgili farkındalıklarını artırarak ve mesleki gelişimlerine katkıda bulunarak eğitime destek olmak. Bunun yanında öğrencilerin sosyal-duygusal gelişimlerini sağlamak amacıyla da atölye çalışmaları yapılıyor. Bu sayede köy okullarına kısa süreli destek sunmak yerine hem öğretmene hem de öğrenciye yatırım yaparak uzun vadeli bir değişimi hedeflemiş oluyoruz. Aynı ilde veya birbirine yakın bölgede bulunan öğretmenlerin birbirleriyle iletişime geçmelerini sağlayarak birer iletişim ağı oluşturmuş oluyoruz. Her aşaması gönüllülük içeren bu süreçte öğretmen arkadaşlarımız öncelikle kendilerinde, sonra da çevrelerinde gelişimi sağlayabiliyorlar. Benim için KODA’yı diğer sivil toplum kuruluşlarından ayıran en önemli özelliği de bu. Kısa süreli ve sadece zaman kazandıracak çözümler yerine uzun süreli değişimlere yol açabilecek ufak adımlar atması.

İpek Gökbel

Eğitim Üretim İçindir

Köy enstitüleri, cumhuriyetimizin yaşına kıyasla kısa sürmüş olsa da, herhalde az zamanda pek çok köy çocuğuna dokunabilme başarısı ve kalkınma olgusuna yaptığı vurgudan olacak, toplumsal kalkınma araştırmalarında “deneysel bir program” olarak mutlaka karşımıza çıkmaktadır. Bunun sebebi, köy enstitüleri modelinin hem toplumsal kalkınma kavramını ele alış biçiminden hem de ortaya çıkardığı nitelikli iş ve iş gücünden olsa gerektir. Daha açık ifade etmek gerekirse, köy enstitüleri ile ivmelenen sosyo-kültürel -ekonomik dönüşümün en dikkat çekici tarafı- ve bugünkü kalkınma anlayışından farkı- şudur: Söz konusu dönüşüm sürecinin sosyo-kültürel yönü, ekonomik kalkınmadan önce gerçekleşmeye başlamıştır.

Bir ülkenin sanayileşebilmesi ve kalkınabilmesi için o toplumun birtakım asgari koşullara sahip olması gerekir. Bu koşulları şu şekilde sıralayabiliriz: Sürekli ve istikrarlı bir siyaset ortamı, yüksek ulaşım olanakları, iyi bir iletişim ve finans ortamı, yeterli çapta eğitim seviyesi.

(Taş ve Yenilmez, 2007: 159)

Eğitim ve kalkınma ilişkisini inceleyen akademik çalışmalar, bizi devamlı olarak beşerî sermayenin kaynağı olarak görülen eğitim kurumlarının nitelikli işgücü sağlayarak ekonomik kalkınmada anahtar işlevi gördüğü yönünde bir değerlendirmeye götürmektedir. Bu anlamda, eğitimin; insani gelişmeye, sosyal refaha ve hayata katkı yaparak yaşam seviyesini yükselten ve sosyal kalkınmayı olumlu etkileyen çıktılarına odaklanılmaktadır. Bu sayede de eğitimin; değişen dünyaya bireylerin uyum sağlamasını sağlayarak değişim etkisi, nitelikli işgücünü yetiştirip sürekli gelişimini sağlayarak istihdam etkisi, daha yüksek eğitim seviyesi ile bireylere daha yüksek gelir getirerek gelir etkisi, teknoloji üreten beyinleri

yetiştirerek teknoloji etkisi ve sosyal yaşamı geliştirerek yaşam kalitesine etkisiyle kalkınmayı olumlu yönde etkilediği ve hatta kalkınmanın kaynağı olduğu sonucuna varılmıştır. (Günkör, 2017).

Elbette bu saptamalar, günümüz dünyası için, yanlış değildir. Ancak tek yol ya da bakış açısı da değildir. Nitekim, cumhuriyetin ilk yıllarında bu koşulların kimi ya hiç yoktu ya da istenen düzeyde değildi. Buna rağmen bugün neden hâlâ köy enstitüleri sistemini tartışmakta, akademide, edebiyatta, yazılı-görsel medya ve sanal ortamda yayınlanan yeni çalışmalara şahit olmakta, hatta özlemle/minnetle anmaktayız? Başarılı kırsal kalkınma örneklerinin yer bulduğu bir haberde, satır aralarında tekrar edilmekten kaçınıl-

mayan köy enstitülerinin farkı ve özelliği neydi?

Daha Kurtuluş Savaşı sürerken toplanan I. Maarif Kongresi'nde (15-21 Temmuz 1921) tartışılan konulara bakılacak olursa 15 yıl sonra kurulacak olan Köy Enstitüleri için temeller atılmaya başlanmıştır bile; ziraat ve sanayi okullarının durumu, ilköğretim modelinin değiştirilmesi, yöreye ve ihtiyaca göre eğitim sisteminin belirlenmesi, ilköğretimin 5 seneye çıkarılması ve yerel üretim ile ilgili bilgiler ve bu bilgilere sahip olup bunları aktarabilecek uzmanların varlığı üzerine kafa yorulmuştur.

Kısa bir zaman içinde filizlenen bu fikri tohumların en güzel bahçivani da kuşkusuz İsmail Hakkı Tonguç

olmuştur. Ona göre eğitim, cumhuriyetin ihtiyaç duyduğu topyekûn kalkınmanın açarı olacak sistem, yalnızca öğretimi temel almamalı; aynı zamanda toplumun tüm gereksinimlerini de karşılayacak yapıda olmalıydı. Bu nedenle köy enstitüleri hareketi, “her köye bir okul, her okula bir öğretmen” gibi dar bir çerçeveden bakmamış; enstitülerin bulundukları bölgelere göre verilen iş eğitimleri çeşitlendirilmiştir. Bu açıdan köy enstitülerinin, bugün bizim baktığımız yerden göröl(e)meyen bir anlayışla ele alınan “kalkınma temelli bir eğitim modeli” olduğu söylenebilir. Bugün bizim fark edemediğimiz bu anlayış, tam da “Canlandırılacak Köy” kitabında anlatılır: Tonguç, “bize şu lazım, bu lazım, o olmazsa olmaz.” demez; “her işte temel ve malzeme olabilecek madde köyde gömülü idi.” der. Kısacası, köy enstitüleri ile hayata geçirilmeye çalışılan toplum kalkınması “lazım olanlar” listesiyle değil, “elimizdeki” listesiyle başlar.

Tonguç’un temel felsefesi olan üretim içinde eğitim ve öğretim, köy enstitüleri uygulamasında da en önemli temel ilkeydi. Bunun yanında, bölge okullarının kurulması ve yaygınlaştırılması, köy enstitüleri ve bölge okullarında kurulan kooperatiflerin kırsal insanın yararlanacağı şekilde işletilmesi onun sayesinde olmuştur.

Eğitim açısından köy enstitüleri ile diğer okullar arasında önemli bir nitelik farkı bulunmaktadır. Enstitülerdeki anlayış, “Eğitim, üretim içindir.” Hep beraber ülkeyi kalkındırmak için üretmektir.” Enstitülerin bir işyeri yahut fabrika gibi çalışmasıyla öğrencilere kazandırdığı üretime dayalı beceriler, kırsal

alanın kalkınması için kullanılmış ve sonuç alınmıştır: Kendi fırınlarında ürettikleri ekmeğin ucuza mal olması, kendi yetiştirdikleri sebze ve meyvenin (hatta balık ve etin) maliyetinin düşük olması, işliklerde yapılan eşya-araç-gereç ve giyim ürünlerinin bedavaya yakın değerde çıkması ve tüm bunlardan artan paranın ve farkın devlet hazinesine girmesi...

Bireylerin eğitiminde akademik başarının önde gittiği bugünkü “kalkınma” anlayışının tersine, enstitülerde; sağlık, tarım, kültür, çevre eğitimi, ev ekonomisi ve halk eğitiminin yanı sıra toplum kalkınmasına yönelik olarak genel kamu hizmeti, köy sanatları ve pazarlama, kooperatifler, yurttaşlık/ demokrasi eğitimi, sendika/stö/ meslek örgütlenmesi gibi konular

hedeflenmiştir. Bu konular, enstitü programları ile toplumsal kalkınmanın keşiştiği noktaları göstermektedir. Burada, köylüyü bütünüyle bilinçlendirme ve aydınlatma çabası güdülmüştür ki köylü bilinçlenirse kalkınma yollarını kendisi bulabilsin. Bu çabaların dayandığı toplumsal kalkınma ilkeleri de şunlar olmuştur:

Enstitü sisteminde okuma-yazma (ya da akademik bilgi) yeterli görülmemiştir:

Tarım, bahçecilik, hayvancılık, marangozluk da lazım (kendi evini, ahırını yapacak); o da yeterli değil: Ürün nasıl saklanacak, nasıl satılacak? O halde bir de kooperatifçiliği kurmalı. Yetmez; sağlık meselesi var, muhtar seçimi, hak arama... Hepsini, topluca alınca kalkınma gerçekleşiyor.

(N. Şahhüseyinoğlu)

1 Kendi kendine yardım ve destekli imece: Eski okul kitaplarında köy hayatına dair anlatılan güzel bir hikâye gibi kalan imece, enstitülerin yapımında da hayat bulmuştur. Enstitü öğrencileri, bu usulü sadece kendi okullarını inşa ederken kullanmamış, okul arazilerinin komşu olduğu köy ve köylülerle dayanışarak, köylünün ürününü toplamaya yardım etmekten köyün diğer bayındırlık ihtiyaçlarının karşılanmasına dek pek çok konuda destek olmuşlardır.

2 Duyulan ihtiyaçlardan hareket ve gönüllülük ilkesi: Köye elektrik getirilmesi veya kimi bölgelerde yeni zirai metotların kullanılması konusunda, enstitülerin öncülük ettiği görülmektedir.

3 Yerel topluluğun bir bütün olarak ele alınması: Eğitim, sağlık, tarım, veteriner hizmetlerinden

sadece birini değil, topyekûn kalkınmayı sağlayacak bütünlükte bir tutum almak da enstitülerde yer bulan bir yaklaşımdır.

Köy enstitüleri sisteminde, halkın kendi sorunlarını fark edip üstesinden gelebilmesi için haklarını, demokrasiyi ve örgütlü toplum olmasını da bilmesi isteniyordu. Böylece hem sivil halkın hem de kamunun birlikte çalıştığı, bu sayede de büyük ölçekli işlerin yükünün ve riskinin azaltıldığı bir kalkınma modeli ortaya çıkarılmış oluyordu.

Sizce de bu model, bugünün ekonomi-politiği içinde tanımlanmış kalkınma kavramından farklı ve hatta onun hem uzağında hem karşısında gibi durmuyor mu?

Köy enstitüleri söz konusu olduğunda isimlerini anmadan geçemeyeceğimiz aktörler vardır.

Mustafa
Necati

1864 yılında İzmir’de doğan Mustafa Necati, Türk Millî Eğitimine yaptığı hizmetler sebebiyle, Millî Eğitim Bakanları içinde unutulmazlardan biridir. Türk Eğitim tarihinde 19. yüz-yıl ortalarından itibaren, dinî esasta kurulmuş olan mektep ve medrese-

lerle batı örneğinde kurulan okullar sebebiyle ikili bir eğitim politikası, iki ayrı okul türü ve iki tip insan yetiş-tirme faaliyeti ortaya çıkmıştı ve bu problemi çözen bakan olma unvanı Mustafa Necati’ye aittir.

Saffet
Arıkan

1888’ de Erzincan’ da doğan Saffet Arıkan, 1910’da Kurmay Yüzbaşı olarak orduya katılmış, Yemen’ de, Çanakkale’ de savaşmış, Bakü seferi-ne katılmıştı. 1923’ten 1947’ye kadar Milletvekili olan Arıkan, İkinci Dünya

Savaşı sıralarında (1942-1944) Berlin Büyük Elçisi olarak görev yapmış-tır. Arıkan, Atatürk tarafından 10 Haziran 1935’te, adı o zaman Kültür Bakanlığı olan millî eğitim teşkilatının başına getirilmişti.

Hasan Âli
Yücel

1897 yılında İstanbul’da doğan Hasan Ali Yücel, kendisinden önce başla-tılan köy eğitimi çalışmalarını daha ileriye taşımak amacıyla, 17 Nisan 1940’ta “ziraat işlerine elverişli bulunan yerlerde, köy öğretmeni ve köye yarayan diğer meslek erbabını

yetiştirmek” için “Köy Enstitüleri” kurulması tasarısını Meclis’e getirmiş ve yasalaşması için çabalamıştır. Bu çabaların sonucunda da Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilatlandırma Kanu-nu mecliste kabul edilmiştir.

İsmail Hakkı
Tonguç

Bugünkü Bulgaristan’ın Silistre iline bağlı Atmaca köyünde 1893 yılın-da doğan Tonguç, 1925’te Ankara Muallim Mektebi’nde öğretmenlik yapmıştır. 1926’da Maarif Vekaleti Levazım ve Alatı Dersiye Müzesi Müdürlüğü’ne atanarak artık mer-kezdeki yöneticilerden biri olmuştur.

Bu dönemde, ilköğretim müfettişleri ve ilkokul öğretmenleri için açılan “İş İlkesine Dayalı Öğretim Kursu”nda, yabancı öğretim üyeleri ile birlikte çalışarak, daha sonra Köy Enstitüle-rinin temel ilkesi ve sloganı olacak “iş için iş içinde işle eğitim” anlayışı-nı geliştirmiştir.

Kaynakça •

*Aydın, Baha Mutlu.2013. Köy Enstitüleri ve Toplum Kalkınması. Ankara: Anı Matbaası.

*Kirby, Fay. 2018. Türkiye’de Köy Enstitüleri.Niyazi Berkes (Çev.). İstanbul: Tarihçi Kitabevi.

*Türkoğlu, Pakize. 1997. Tonguç ve Enstitüleri. İstanbul: YKY.

*Günkör, Cumhur. 2017. Eğitim ve Kalkınma İlişkisinin İncelenmesi. Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi. <http://dergi-park.gov.tr/download/issue-file/6841>.

Fotoğraflar

www.milliyet.com.tr/koy-enstituleri-kurulus-amaci-nedir-koy-enstituleri-ozellikleri-molatik-7796
medium.com/@altiparmakli/k%C3%B6y-enstit%C3%BCleri-e2a02428a5ca
www.habernediyor.com/egitim/aydinlanma-yillari-koy-enstituleri-h321.html
www.sondakika.com/haber/haber-koy-enstituleri-neden-kapatildi-11958923
www.kamugundemi.com/egitim/bakan-selcuk-koy-enstituleri-devam-etmeliydi-h114438.html

KÖY ENSTİTÜLERİ ÜRETİM HARİTASI

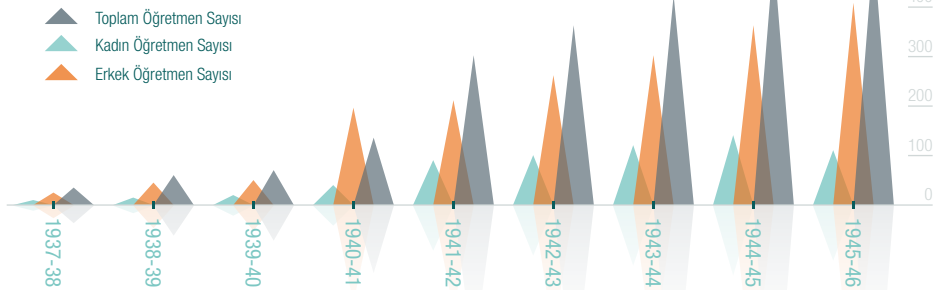
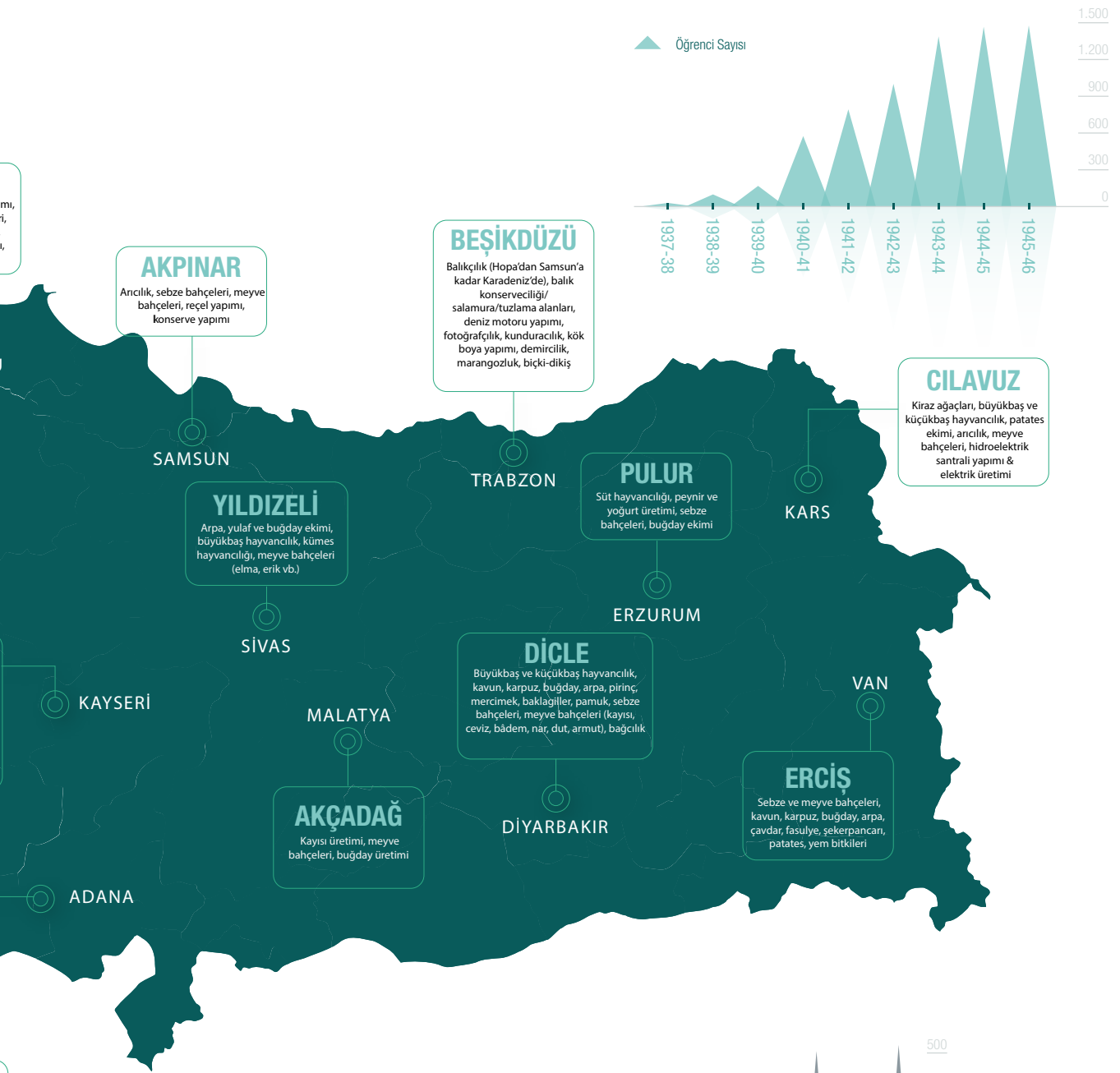
1940

1947

Kanun yürürlüğe girdikten sonra, Köy Enstitülerine dönüştürülen 4 Köy Öğretmen Okulu ile birlikte 1940 yılında 14, 1948 yılına kadar da 7 olmak üzere, toplam 21 Köy Enstitüsü açıldı.

21

ÖĞRETMEN EĞİTİMİ ÜZERİNE

Prof. Dr. Tuncay AKÇADAĞ

MEB Bakan Yardımcısı Prof. Dr. Mustafa Safran üniversitelerin eğitim fakültelerinde yürütülmekte olan, eğitim fakültelerinin dışında bazı fakültelerin öğrencilerinin öğretmen olabilmeleri için pedagojik formasyon derslerinin onlara verilerek sertifikalandırılması ve böylece öğretmen olma hakkını elde etmelerini sağlayıcı bir uygulama olan Pedagojik Formasyon Eğitimi'nin kaldırılacağını belirtmiştir. Zaten uygulamada pek çok hatayı barındıran, çoğu yerde öncelikle öğretim üyelerine ek bir gelir kaynağına dönen, öğretmen yetiştirme kalitesine önemli ölçüde zararlar veren bir uygulamaydı. Böyle bir uygulamanın kaldırılması kararı oldukça yerindedir. Öğretmenlik eğitimi almak isteyen diğer disiplin alanlarındaki kişiler için nasıl bir uygulama getirileceği herhalde ayrıca ele alınacaktır.

Prof. Dr. Mustafa Safran'ın ayrıca "Eğitim fakültesindeki arkadaşlarımızın pedagojik formasyona verdikleri emeğin yarısını öğretmen eğitimine vermelerini istiyoruz." diyerek bir öğretmen eğitimi yapma durumunun oluştuğunu da belirtmektedir. Bu konu, zaman zaman MEB yetkililerince, özellikle Bakan Prof. Dr. Ziya Selçuk'un vurguladığı bir konudur. Bu nedenle uzun yıllar öğretmen eğitimleri tasarlayan, gerçekleştiren ve bu eğitimlerin deneyimlere dayalı olarak nasıl olması gerektiğine dair değerlendirmeler yapmaya çalışan biri olarak bazı hatırlatmalarda bulunmakta yarar görmekteyim.

Öğretmen yetiştirmenin iki önemli boyutu hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimidir. Hizmet öncesi eğitimde öğretmen nasıl yetiştirilmektedir, öğrenciler bu süreçte genellikle neler yapmaktadır, nasıl mezun olmaktadır?

Bilindiği üzere öğretmen yetiştirme, üniversitelerin eğitim fakültelerindeki öğretmenlik bölümlerinde gerçekleştirilmektedir. Bu yetiştirme sürecinde pedagojik formasyon dersleri tüm öğretmenlik branşları için ortak olarak alınıp bu temel üzerine özel alan dersleri verilmektedir. Formal olarak bir eğitim işini gerçekleştirebilmek için üç temel unsura gereksinim vardır; öğrenci, program, öğretmen. Bir eğitim sisteminin verimliliği ve etkililiği bu üç öğenin belirlenen hedefe uyum içerisinde gitmesiyle mümkün görünmektedir. Ancak kritik nokta, bu öğelerin ikisine en fazla etkiyi üçüncü öğe olan öğretmen yapmaktadır. Bu nedenle öğretmenin yetiştirilmesi, üzerinde dikkatlice durulması gereken bir durum olarak önemini korumaktadır. Bu açıdan bakıldığında geçmişten günümüze öğretmen yetiştirme uygulamaları ve politikalarında, öğretmenliğin meslek olarak kabulünde tutarsız veya çelişkili durumlar yaşandığı söylenebilir.

Mevcut durumda, yoğun bir teorik bilgilendirmenin olduğu hizmet öncesi akademik eğitim söz konusuysa, neredeyse teorik bir alt yapıdan söz edilmeyen, deneme yanılma usulü ile işleyen ve uygulama ağırlıklı bir hizmet içi eğitimi görmekteyiz.

Öğretmen yetiştirme ile ilgili sorunlar Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından 1998 yılında eğitim fakültelerinde öğretmen yetiştirme programlarının yeniden yapılandırılması için gerekçeler şu biçimde ifade edilmiştir:

- (a) Varoluş amacı “gereksinim duyulan alanlarda nitelikli öğretmenleri yetiştirme” olan eğitim fakülteleri, bu amacından “bilim ve temel araştırma yapmaya” doğru sapmıştır.
- (b) Eğitim fakültelerinde uygulanmakta olan alan öğretmenliği programları ile fen-edebiyat fakültelerinin programları arasında tıpatıp benzerlikler oluşmaya başlamış, eğitim fakülteleri ile fen edebiyat fakülteleri arasında etkili bir iş birliği gerçekleştirilememiştir.
- (c) Eğitim sisteminin öncelikli olarak gereksinim duyduğu sınıf öğretmeni ve okul öncesi öğretmeni yetiştirmede yetersiz kalınmıştır.
- (d) Eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarına “alan öğretimi” yapılmamış ve ihmal edilmiştir.
- (e) Yükseköğretim Kurulu ile öğretmene gereksinimi olan ve onu istihdam eden Milli Eğitim Bakanlığı arasında sağlıklı ve verimli bir iş birliği kurulamamıştır.

(f) Öğretmen yetiştirmeye yönelik “Sertifika Programları”, eğitim fakülteleri için para kazanma araçları olarak görülmeye başlanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından istihdam edilmesi mümkün olmayan alan mezunlarına dahi sertifikalar verilmiştir.

(g) Milli Eğitim Bakanlığı, elindeki yurt dışı burs olanağını daha çok fen bilimleri ve mühendislik bilimleri alanlarında kullanmıştır.

(h) Eğitim fakültelerinin kaynakları nitelikli öğretmen yetiştirme doğrultusunda değil, temel araştırmalar yapma doğrultusunda kullanılmıştır.

(ı) Eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarında yer alan dersler, konuları, içerikleri ve bütünsellik özellikleri bakımından gereken nitelik ve özelliklere sahip öğretmenleri yetiştirmekten uzaktır.

Günümüze geldiğinde bu sorunlara yenilerinin de eklenerek “kötüleşmenin” devam ettiği söylenebilir.

Öğretmen Akademisi Vakfı (ÖRAV), öğretmenleri güçlendirmek ve ülke eğitimine bu yolla katkı sağlamak amacı ile kurulmuş bir STK'dır. Vakıf, merkezde uzmanlar ve taşrada destek veren, yetişmiş, kısmi zamanlı öğretmenlerden oluşan bir kadro ile hizmet vermektedir.

Mevcut durumdan hareketle nasıl bir "iyileşme" politikası oluşturulabilir ve uygulanabilir?

İvedilikle, verimli ve etkili bir yolun bulunmasına gereksinim vardır. Hizmet öncesi eğitim, detaylarıyla ayrıca ele alınmalıdır. Hizmet içi eğitim ile halen çalışmakta olan öğretmenlerin istenilen niteliğe nasıl kavuşturulması gereği üzerinde duralım.

Öğretmen niteliğini sağlayıcı ve artırıcı yollardan biri kuşkusuz çeşitli amaçlarda düzenlenebilen hizmet içi eğitimlerdir. Ele aldığımız durum itibari ile hizmet içi eğitimler, öğretmenlerin öğretmenlik becerilerini güçlendirici eğitimlerdir. Bu eğitimlerin de temel amacı, öğretmenlere öğretme becerileri kazandırmak, diğer deyişle öğretmenlik becerilerinin sınıfta uygulanır hale getirilmesidir.

Öğretmenler de aslında hizmet içi eğitimlerde konuşulanların sınıfta nasıl uygulanması gerektiğini bilmek istiyorlar. Bu beceri kazanma isteği, yetişkin eğitiminin ilkeleri ile de örtüşmektedir. Şimdiye kadar MEB tarafından öğretmenlik becerilerini artırıcı yönde düzenlenen öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimler, özellikle bu açıdan, öncelikle ele alınmalıdır. Eğitimin bir araç, asıl amacın davranışın sağaltılması olduğunu hatırlamak gerekir.

Çok sayıda eğitim yapmak mı ya da davranış oluşuncaya dek eğitimi kontrol etmek, sürdürmek mi?

Bu açıdan Türkiye'de öğretmenlere yönelik oldukça beğeni kazanmış hizmet içi eğitimler tasarlayan, ülke ekonomisine de oldukça katkılar sağlayan bir vakıftan söz etmek, bu Sivil Toplum Kuruluşu (STK)'nın yaptıklarını hatırlamak gerekir. Öğretmen

Akademisi Vakfı (ÖRAV), öğretmenleri güçlendirmek ve ülke eğitimine bu yolla katkı sağlamak amacı ile kurulmuş bir STK'dır. ÖRAV, merkezde uzmanlar ve taşrada destek veren, yetişmiş, kısmi zamanlı öğretmenlerden oluşan bir kadro ile hizmet vermektedir. Öğretmenler, ÖRAV'ın vermiş olduğu eğitimlere internet adresinde bahsedilen koşullara göre başvurarak kendi okullarında ücretsiz eğitim alabilmektedir. 1986'da köy öğretmenliği ile başlayan öğretmenlik serüvenim, öğretmen yetiştirmeye dönüşen önemli bir dönüm noktasıyla, ÖRAV'ın kuruluşu ile birlikte dört yıllık yeni deneyimleri de katarak devam etmektedir. 2012'de organik bağımın koptuğu ama gönül bağımın devam ettiği ÖRAV, eğitimlerdeki gözlemlerim ve deneyimlerimle öğretmen eğitimi için nasıl bir yol izlenmesi gerektiğine dair önemli sonuçlar elde etmemi sağladı. ÖRAV'ın, öğretmenlerin kendi çalışma şartlarında neleri,

ÖRAV'daki öğretmen eğitimi projesi uygulanırken öğretmenlerin eğitimlerden memnuniyet oranı %94 olduğu halde, eğitimlerin etki değerlendirmesini yaptığımızda varılan sonuç şaşırtıcıydı. Öğretmenlerin oldukça keyif aldığı, "gördüğümüz en iyi hizmet içi eğitim" dedikleri eğitimlerden sınıflarına taşıdıkları bilgi ve uygulama oldukça yetersizdi.

nasıl yaparlarsa sınıflarındaki etkilemini artırabileceklerine dair düzenlediği iletişim becerileri, sınıf yönetimi ve ölçme-değerlendirme konularında, uygulama ağırlıklı tasarlanan iki, iki buçuk günlük eğitimler, bilindiği üzere hem nitelik hem de memnuniyet konusunda olumlu geri bildirimlere sahiptir. Benim içinde bulunduğum süreçte, 76 ilde 80 bin öğretmene ulaşılmıştı. Güncel rakam bunun iki katından fazladır. Bu eğitimler hâlâ devam etmektedir.

Bunları hatırlatmayı, düzenlenecek olan eğitimlerin nasıl olması gerektiğinin önemini vurgulamak için gerekli gördüm. Çünkü ÖRAV'daki öğretmen eğitimi projesi uygulanırken öğretmenlerin eğitimlerden memnuniyet oranı %94 olduğu halde, eğitimlerin etki değerlendirmesini yaptığımızda varılan sonuç şaşırtıcıydı. Öğretmenlerin oldukça keyif aldığı, "gördüğümüz en iyi hizmet içi eğitim" dedikleri eğitimlerden sınıflarına taşıdıkları bilgi ve uygulama oldukça yetersizdi. Verilen eğitim, üç ay sonra tatlı bir anıya

dönüşüyordu. Hatırlananlar ise eğitimde kullanılan oyunlar, etkinlikler ve bazı uygulamalardı. Bunların da çoğu, amaç-araç ilişkisi kurulmadan ele alınıyordu. Düzenlenen eğitimler öğretmenlere bazı becerileri fark ettiriyor ancak uygulamaya yansımaları pek mümkün olmuyordu.

Özetle eğitim bir araçtı. Asıl amaç bu eğitimlerin yansımalarının öğretmenler aracılığı ile çocuklara yansıtılmasının izlenebilmesi ve değerlendirilebilmesi olmalıydı. Öyleyse önemli olan, öğretmen eğitiminden ziyade kurulması gereken bir sistemin varlığıydı. Bu sistemin döngülerinden sadece biri öğretmen eğitimi idi. Diğer döngüler bu eğitimlerin uygulanabilirliğini izleyen, değerlendiren ve gerektiğinde düzeltme-geliştirme yapabilen bir okul yönetimi-liderlik sisteminin oluşturulmasıydı.

Alan yazın incelendiğinde, yukarıda bahsedilen sistemin "eğitim-öğretim liderliği" olarak belirlendiği görülebilir. Okullarda kurulması gereken

eğitim-öğretim liderliğine dayalı bir sistemin eğitim reformunu sağlamada anahtar olacağı söylenebilir. Dolayısıyla birbirini destekleyen üç sistemin devreye sokulması gerekmektedir; öğretmenin nitelikli işler yapması-okul yönetiminin bu işleri anlaması, desteklemesi- sürekli denetim süreci ile sistemin devamının sağlanması, izlenmesi değerlendirilmesi ve düzeltip geliştirilmesi. Bu durum, okullarda hem bir sistem oluşturma açısından hem de sadece öğretmen eğitimi ile bu işin tutturulamayacağını görme açısından önem arz etmektedir. Bu üç bacağın birinin geride kalması, yapılacak diğer iyi şeylerin de kısa bir süre sonra etkisiz hale gelmesi demektir.

Bu durumun nasıl sağlanabileceğine dair önerilerle sonlandırılabilir. Yukarıdaki açıklamalarla tutarlı olarak genel eğitimler düzenlemek yerine okul tabanlı çalışmalar temele alınmalıdır. Okullara öğretim liderliği yapacak kişiler belirlenmelidir. Bu kişiler, yetiştirilerek yetkilendirilmeli ve okullardaki eğitim ihtiyaçlarını belirleyerek öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimlerinin

planlanmasını ve gerçekleştirilmesini sağlamalıdır. Mustafa Safran Hoca'nın sözünü ettiği akademisyenler, bu açılarından birer başvuru kaynağı ve uygulamada yer alacak kişiler olarak değerlendirilebilir.

Okuldaki öğretim liderlerinin tasarlayıp gerçekleştirdikleri eğitimlerden sonra da süreç devam ettirilmeli ve okul, tüm paydaşlarıyla birlikte bir çalışma sistemi içine sokulmalıdır. Bu sistemin içinde mutlaka okul değerlendirmeleri yapılmalı, süreç sürekli iyileştirilerek devam ettirilmelidir. İyileşmenin ölçütü öğrencinin

akademik, sosyal, kültürel, ruhsal ve bedensel başarıları üzerine oluşturulmalıdır. Çocukların bu özellikleri kayıt altına alınmalı, bireysel gelişimleri üzerinden yönlendirmeler yapılmalıdır. Böylece okul, kendi sosyo-kültürel alt yapısına uygun hedefler oluşturacak ve daha hızlı bir iyileşme sürecine girebilecektir. Tüm yurttaki uygulanacak bir seferberlikle eğitim sistemimizde kalıcı değişikliklere yol açmak, en kısa sürede eğitim-öğretim liderliğini tüm bacaklarıyla, bir sistem olarak okullarımızda oluşturmakla mümkün olabilir.

Kaynakça

Burgess, S. & B. Houf. (2017). Lead Like a Pirate. Published by Dave Burgess Consulting Inc. San Diego, CA.

Bursaloğlu, Ziya (1994) Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış. PEGEM Yayınları No: 9 Ankara.

Gümüşeli, A.İ. (2014). Eğitim ve Öğretim Yöntemi. Pegem Akademi: Ankara.

Karagözoğlu, Galip; Hüsnü Arıcı; Sudi Bülbül; Nazım Çoker.(1995) "Türkiye'de Öğretmen Eğitim Politikaları ve Modelleri" Avrupa Konseyi Ülkeleri Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Modelleri Toplantısı Milli Eğitim Basımevi Yayın No: 3 Ankara.

YÖK (1998) Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları Y.Ö.K. Ankara.

Fotoğraflar: www.orav.org.tr

Kalkınmaya Yön Veren Mesleki Gelişim Programları

Öğretmenim canım benim, seni ben pek çok severim. Sen bir ana, sen bir baba, her şey oldun artık bana. Okut, öğret ve nihayet Yurda yararlı bir insan et.

Eğitim hayatımızın başlarında ne kadar çok söylemişizdir bu şarkıyı. Mısraların ötesinde, gerçekten de bazen bir anne, bazen bir baba olmuştur öğretmenlerimiz. Peki anne, baba olmak dışında başka ne gibi rolleri vardır öğretmenlerimizin? Bu mısraları birçok kez söylememize rağmen neden "Yurda yararlı bir insan et." cümlesinin arkasındaki öğretmenlerimizin önemli bir diğer rolünü çok fazla vurgulamıyoruz? Bizleri merak etmeye, araştırmaya, sorgulamaya, düşünmeye ve öğrenmeye alıştıran bizlerin ve toplumun kalkınmasına da yardımcı olmaz mı öğretmenlerimiz? Kuşkusuz, öğretmenlerimiz toplumsal kalkınmanın kilit taşlarıdır.

Geçmişte olduğu gibi, bugün de geleceğin mimarları olarak gördüğümüz öğretmenlerimizin, toplumsal kalkınmaya yön verebilmeleri için hayat boyu öğrenme anlayışını daha çok içselleştirmeleri gerekmektedir. Bu anlayışa paralel bir şekilde, öğretmenlerimizin sürekli olarak mesleki ve kişisel gelişimlerini desteklemek amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı (MEB)' 1960 yılından bu yana hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlemektedir.

Peki, MEB tarafından verilen hizmet içi eğitim faaliyetleri öğretmenlerimizin gereksinimlerini ne kadar karşılıyor?

Bu sorunun cevabı için öncelikle MEB tarafından verilen hizmet içi eğitim faaliyetleri ve mevcut öğretmen sayılarını inceleyelim.

Kadrolu **991.433**

Sözleşmeli **36.697**

1.030.130

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı tarafından yayımlanan Millî Eğitim İstatistiklerine² baktığımızda; 2017-2018 öğretim yılında örgün eğitimde 991.433'ü kadrolu, 38.697'si sözleşmeli olmak üzere toplamda 1.030.130 öğretmen görev yapmaktadır.

Hizmet içi eğitim

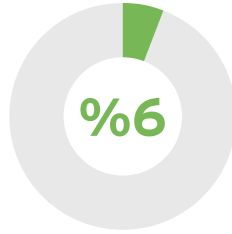
284

Katılan öğretmen

59.413

MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü³ 2018 yılı öğretmenlerin hizmet içi eğitim planına göre ise toplamda 59.413 öğretmenin katılım gösterebileceği 284 hizmet içi eğitim düzenlenmiştir.

Bu verilerden hareketle, 2018 yılındaki öğretmenler için düzenlenen hizmet içi eğitim faaliyetlerinin sayısının mevcut öğretmen sayısına oranı sadece %5.77'dir, yani her 100 öğretmenden sadece 6'sı hizmet içi eğitim programına katılabilme fırsatına sahiptir.

Özetle, sadece nicelik olarak bile düşündüğümüzde; MEB tarafından verilen hizmet içi eğitim faaliyetleri öğretmenlerin hizmet içi eğitim gereksinimlerini yeterince karşılamamaktadır. Bunun dışında

2018 yılında MEB tarafından verilen hizmet içi eğitim faaliyetlerinin sınırlı alanlara odaklandığı görülmektedir (örneğin; Fatih projesi ile ilgili kurslar, liderlik kursu, sunum teknikleri kursu vb.). Bu yüzden, bütün öğretmenlere ihtiyaç duyulan zamanda ve alanda hizmet içi eğitim verilebilmesi adına, MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Müdürlüğü (2018); resmi ve özel kurum ve kuruluşlar, sivil toplum örgütleri ve yabancı kültür merkezleri ile iş birlikleri yapmaktadır.

Farklı ulusal ve uluslararası eğitim projelerinde yer alan uzmanlar olarak farklı alanlarda daha fazla hizmet içi eğitim faaliyetleri yürütmenin önemli olduğunu yadsınamak ile birlikte sınırlı alanda az miktarda verdiğimiz hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yapısına da bakmamız gerektiğini düşünüyoruz. Birlikte çalıştığımız öğretmenlerimizin birçoğundan şimdiye kadar katıldıkları hizmet içi eğitim faaliyetlerinin genellikle konunun bir uzman tarafından aktarılması şeklinde yürütüldüğü eğitim sonrasında sınıf uygulaması kısmında eğitimi veren uzmanlar tarafından çoğunlukla destek alamadıklarını ve bir süre sonra karşılaşılan engellerin üstesinden tek başına gelemedikleri için öğrendiklerini sınıflarına yansıtamadıklarını tespit ettik. Öğretmenlerin de birer öğrenen olduklarının unutulmaması gerektiğinin altını çizen bir mesleki gelişim programının olmazsa olmazları olduğunu düşündüğümüz iki özelliğini eğitim faaliyetlerimize katılan iki öğretmenimizin alıntıları ile birlikte sizlerle bu yazımızda paylaşmak istiyoruz.

1

Düzenli Profesyonel Destek Sağlayan

İki tekerlekli bisiklete ilk bindiğimiz günü düşündüğümüzde neredeyse hepimiz ilk denememizde bisikleti tam anlamıyla kullanamamışızdır. Bu yüzden bazen biri bisikleti bir süre tutup sonrasında bizi tek başımıza bırakmış ama ihtiyaç duyduğumuz anda da tekrar destek vermiş, bazen de destek tekerlekleri eklenerek bisiklet sürmeye devam etmişizdir. Kendi mesleğimiz veya uğraş edindiğimiz bir alan ile ilgili bir eğitime katıldığımızı düşünelim; bu eğitimde anlatılan yeni bir yaklaşımı iş veya günlük hayatımıza hemen tam anlamıyla yansıtabilir miyiz? Yeni bir alanda edindiğimiz bilgi ve becerilerin anlamlı bir hale dönüşmesi için en başta profesyo-

nel bir desteğe ihtiyaç duyarız; bu destek, zamanla azalır ve sonunda öğrendiklerimizi modelleyerek kendi başımıza yapmaya başlarız, tıpkı mesleki gelişim programlarındaki öğrenme süreçlerinde olması gerektiği gibi.

Öğretmenler olarak hizmet içi eğitim programlarında öğrendiklerimizi uygulamaya başladığımızda *“Artık bir desteğe ihtiyacım yok.”*, diye düşünsek de aslında her yeni bağlamda farklı zorluklar ve ihtiyaçlar ortaya çıkar. Bu zorlukların üstesinden gelemediğimizde veya ortaya çıkan ihtiyaçları karşılayamadığımız durumlarda ise yeni bir destek arayışı içerisinde buluruz kendimizi. Bu desteği bulamadığımızda ise *“Bu zaten bizim okulumuzda, bu kadar kalabalık sınıflarda olmaz.”* gibi söylemlerle kendimizi ikna ederek farklı, yeni öğrenme macerası arayışı içine gireriz; sanki bu yeni macerada da benzer durumla karşılaşmayacağımız gibi...

Öğrenmenin hayat boyu olması ilkesiyle paralel olan bu durum, aslında mesleki gelişim programları kapsamındaki eğitimlerden sonra öğretmenlere destek sağlanması gerekliliğinin altını çizmektedir. Başka bir deyişle, katıldığımız hizmet içi eğitimlerde keyifli zaman geçirdiğimizi ve mesleğimize dair yeni bilgiler öğrendiğimizi ne kadar hissederek hissedelim, sıra öğrendiklerimizi sınıf pratiklerimize yansıtmaya geldiğinde, bazı sıkıntılarla karşılaşmamız çok normaldir. Bu yüzden bu değişim evresinde sıklığı ve içeriği zamana ve duruma göre değişen çeşitli desteklere ihtiyaç duyarız.

Peki, mesleki gelişim programları kapsamında öğretmenlere verilen

profesyonel destek nasıl olmalıdır? En temelde, öğretmenlere verilecek desteğin sürdürülebilir pedagojik gelişim sağlayacak nitelikte olması gerekmektedir. Başka bir deyişle, verilen destek öğretmende bağımlılık yaratmamalı, onun kendi pedagojik dönüşümünü planlamasını ve uygulamasını desteklemeli ve bir uygulama topluluğu oluşturup meslektaşlarıyla birlikte öğrenmelerine sürekli katkı sağlamalıdır. Çünkü nihayetinde, kendini dönüştürebilen öğretmen, kendi sınıfını, meslektaşlarını ve okulunu dönüştürerek kalkınmaya destek verme potansiyeline sahiptir.

Öğretmenlerin sürdürülebilir pedagojik gelişimini sağlamak için yürüttüğümüz mesleki gelişim programlarındaki eğitimlerde, öğretmenlere, yemek tarifi verir gibi sınıflarında ne yapmaları gerektiğini adım adım anlatan

materyaller vermedik. Bunun yerine, öncelikle onların kendi mesleki alan bilgilerini sorgulamalarını ve bu yöndeki ihtiyaçlarını belirlemelerini sağladık. Öğretmenlerin öğrettikleri konular hakkında ne bilip bilmediklerini sorgulamalarına fırsat sağlamakla birlikte sınıflarındaki uygulama süreçlerine dışarıdan tarafsız bakan bir göz olarak yansıtıcı düşüncelerini teşvik ettik. Eğitimlerde başlayan bu sorgulama sürecinin sürdürülebilir bir değişimi sağlaması adına eğitimlerden sonra da öğretmenlerimize destek olmaya devam ettik. Bu bağlamda bazen öğretmenlerimizin sınıflarına gittik bazen de çevrimiçi toplantılarına eğitimci olarak bizler de katıldık. Sadece sınıf içi uygulama esnasında değil uygulama öncesindeki hazırlık sürecinde ve sonrasında uygulamalarını değerlendirme safhalarında da yanlarında bir meslektaş olarak destek verdik. Birlikte öğrenme, öğretmenlerimiz arasında bir kültür haline geldiğinde ise artık eğitimcinin sınıflarında veya toplantılardaki varlığından bağımsız olarak süreç devam etti. Aslında değişen bir öğretmen, bir kartopu misali, meslektaşlarını değiştirebilir ve bu oranda da daha fazla öğrenciye dokunarak kalkınmaya destek verebilir. Bu yüzden kalkınmanın birer elçileri olan öğretmenlerimize mesleki gelişim programları kapsamında ne kadar destek verebildiğimizi ve nasıl destek olabileceğimizi bir kere daha düşünmekte fayda var.

Kalkınmaya yön veren bir mesleki gelişim programının öğretmenlere düzenli profesyonel destek sağlayan yapıda olması gerektiğini bir de biyoloji öğretmenimiz Işık Turcan'ın ağzından dinleyelim.

Bir öğretmenseniz tüm meslek hayatınız boyunca öğrenci olmayı kabul etmişsiniz demektir. Mesleğinizde karşılaştığınız sorunlar ile yorgunluğa kapılabilirsiniz. Sonuçta sorunlar en iyi öğretmendir ama yorgunluk verir. İşte bu yorgunluk ile baş edebilmek için farklı eğitimler çözüm yolunu bulmanız için fikir verir. Genelde bu eğitimler eğitim sistemimiz gibi tasarlanmıştır. Bir bilen, bildiklerini en kısa sürede size aktarır ve bu bilgileri sizin deneyimlerinizmiş gibi kabul etmenizi bekler. Oysa Eğitim Atölyesi'nin eğitimlerinde gerçekten öğrenci olarak soru sorabilirsin, araştırabilirsin ve çıkarımlar üretebilirsin. Yani edindiğimiz bilgi kendi deneyimlerimize aittir. Bu yüzden hiçbir zaman unutulmaz. Eğitimin ikinci aşamasında ise bu öğrencilik deneyimini bir öğretmen gözü ile değerlendirebilirsin. Eğitimin bir sınıf aşaması olduğu gibi bir de eğitim sonrası desteği vardır. Siz bu deneyimi uygularken duygusal ve bilgi olarak her zaman yanınızda olan bir ekip ile birlikte çalışırsınız. Bu durum da "öğretme" yönteminizi değiştirmeye çalışırken karşılaştığınız güçlüklerden yılmamanızı ve değişimden vazgeçmenizi engeller. Çünkü yalnız olmadığınızı bilmek en büyük gücü bulmanızı sağlar. Sizin eğitimlerinize katıldıktan sonra öğrencilerimin daha çok soru sormasını ve sorularına mantıklı cevap arayışına girmelerine yardımcı olabildim. Bu arayış birçok öğrencimin proje çalışmalarına istekli olarak katılmasını sağladı. Ayrıca öğrencilerimin dersimden aldıkları zevki arttırdı. Bu durum branşımda akademik başarının da artmasına destek verdi. Benim öğretmenlikten aldığım zevki arttırırken birçok farklı ve yaratıcı çalışmada bulunmamı sağladı. Kısacası Eğitim Atölyesi'nin eğitimleri öğretmenlere başarılı ve yaratıcı öğrenci olmanın yolunu gösterir.

Işık Ertekin

2

Uygulama Topluluklarının Oluşmasını ve Sürdürülebilir Olmasını Destekleyen

Öğretmenler odası denildiğinde bir çoğumuzun aklında öğretmenlerin boş vakitlerini geçirmek, eşyalarını yerleştirmek vb. için kullandıkları fiziksel bir alan beliriverir. İçerideki seslere kulak verdiğinizde, *“Bu oda neden bu kadar soğuk? Her zamanki gibi bugün burası çok kalabalık ve havasız!”* gibi fiziksel koşullardan kaynaklanan yakınmaların yanı sıra bazen okuldaki gruplaşmalar, dedikodular gibi sosyal ortam ile ilgili

konuşmalara tanık olursunuz. Peki aslında, bir öğretmenler odasında, çoğunlukla ne tür konuşmaların olmasını istersiniz?

Öğretmenler odası özellikle öğretmenliğinin ilk yıllarında bulunan öğretmenler için *“Hangi konuya ne kadar süre ayırmalıyım?”*, *“Sınıfımdaki istenmeyen davranışları nasıl önleyebilirim?”*, *“Hazırbulunuşluk düzeyleri düşük olan öğrencilerin öğrenmelerini nasıl destekleyebilirim?”*, *“Farklı etnik gruplardaki öğrencilerle nasıl iletişim kurmalıyım?”* gibi sorularına meslektaşlarıyla birlikte cevap aradığı ve onları sınıftaki yalnızlıklarından kurtaran bir çıkış yolu olabilir. Başka bir deyişle, okuldaki iletişimin başlangıç noktası olan öğretmenler odası, öğretmen-

lerin profesyonel gelişimleri için bir öğrenme çevresi oluşturmaları açısından çeşitli fırsatlar sunabilir. Öğretmenler odasında başlayan bu çevre, dönüşerek, gelişerek kurum kültürü haline gelebilir ve okulun olumlu bir iklime sahip olmasını destekleyebilir.

Okullarda meslektaş etkileşimini artırarak öğretmenler arasında bir öğrenme çevresinin oluşturulmasında mesleki gelişim programları rol oynayabilir mi? Evet! Hatta kalkınmaya yön vermeyi hedefleyen bir mesleki gelişim programının olmazsa olmazlarından birinin, katılımcılar arasında başlayan ve sonrasında katılımcıların okullarındaki öğretmenlere ve onların çevrelerine sıçrayan, bir uygulama topluluğunun⁴ oluşmasına destek vermek olduğunu deneyimledik. Çeşitli yöntemlerle katılımcılar

arasında uygulama toplulukları oluşturabildiğimizde;

- öğretmenlerimizin ortak bir hedef için bir araya gelerek bu topluluğun bir üyesi olmaktan mutluluk ve gurur duyduklarını,
- geliştirdikleri bu aidiyet ile birlikte hedeflerine ulaşabilmek için hafta içi ya da hafta sonu, saat kaç olursa olsun gayret ve çaba göstererek çalıştıklarını,
- birlikte geliştirdikleri çözümleri, uygulamaları vb. diğer meslektaşlarıyla paylaşmak ve onların da gelişimlerine katkı sağlamak adına çalışmalar yürüttüklerini gözlemledik.

Mesleki gelişim programlarımızda öğretmenler arasında uygulama topluluğu oluşturabilmek için öncelikle katılımcıların verilen bir konuda bir öğrenen olarak meslektaşlarıyla çalışmalarını sağladık. Sonrasında katılımcıların ortak deneyimler üzerinden öğrendiklerini kendi sınıflarına nasıl transfer edebileceklerini, bunu yaparken ne tür engellerle karşılaşabileceklerini ve bu engelleri nasıl aşabileceklerine dair düşüncelerini paylaşacakları ortamlar yarattık. Son olarak ortak bir hedef belirlemelerini, farklı dijital platformlarda (WhatsApp, Skype vb.) bu hedefler bazında gruplar kurmalarını ve kurulan grupların mümkün olduğunca düzenli olarak bir araya gelmelerini destekledik.

Kalkınmaya yön veren bir mesleki gelişim programının öğretmenlerin uygulama toplulukları oluşturmaları ve oluşturdukları toplulukların sürdürülebilir kılınmasını destekleyen yapıda olması gerektiğini bir de fen bilimleri öğretmenimiz Dilek Yıldırım'ın ağzından dinleyelim.

Evde, sokakta gittiğiniz her yerde binlerce öğrenme hikâyesi ile karşılaşsınız. Bu hikâyelerin bazıları şaşırtır, bazıları sıradan gelir, bazıları da sizi etkiler ve belki hayat akışınızı değiştirir. Eğer öğretmenseniz bu hikâye sadece sizin değil, öğrencilerinizin de hikâyesi olur. “Bir sınıfta öğrenme daha iyi nasıl gerçekleşir? Öğrenciler kendi meraklılarının peşinden nasıl giderler?” bu sorularla başladı, sizin ile olan hikâyemiz. Eğitim Atölyesi’nin etkinliklerine katılarak ilk adımı attık. Sonra okul uygulamaları ile devam ettik. Otuz kişilik fen bilimleri öğretmenlerinden oluşan bir grup içinde yer aldım. Üç yıl geçti. Artık biz bir grup değil, uygulama ekibiyiz. Biz öğretmenler derse başlamadan önce öğrencinin dikkatini nasıl çekeceğimizi, hangi materyalleri kullanacağımızı, hangi etkinlikleri uygulayacağımızı planlarız. Bu ön hazırlık ne kadar detaylı, etkin zenginleştirilmişse, sınıfta başarılı olma olasılığı da o kadar artar. İlk uygulamaya iki öğretmen birlikte başladık. Bir yıl boyunca Eğitim Atölyesi ekibi bize uzman desteği sundu. Bir akademisyen olan uzmanımızla sürekli, daha iyi nasıl olması gerektiği ile ilgili tartışmalar, araştırmalar yaptık. Dersin ön hazırlığı üç hafta sürüyordu. Uygulamadan sonra tekrar tartışıyor ve tekrar düzenliyorduk. Bir ekiple olmak güç vermişti bize. Daha çok yoğunlaşıyorduk, daha çok tartışıyorduk. Sınıf içi deneyimlerimizi paylaşıyorduk. Farklı sınıflarda neler yaşandığını görüyorduk. Bir ekibin parçası olmak, okul heyecanını paylaşmak, biz iki öğretmeni çok güçlü kılmıştı. Bir yıl sonra bu iki kişilik ekip bize yetmez oldu. Şu an farklı illerde çalışan öğretmenlerin yer aldığı yedi, sekiz kişilik uygulama ekipleri oluştu. Birlikte okul uygulamaları geliştiriyoruz. Hatta ülkemizin farklı yerlerinde, farklı platformlarda bu uygulamalarımızı diğer öğretmenlerle de paylaşıyoruz. Kim bilir daha neler yapacağız? Daha çok yolumuz var, yeni yeni öğrenme hikâyeleri için her yeni dönem farklılaştırarak devam ediyoruz. Her birimizi güçlü ve dinamik tutan uygulama ekibimiz de vazgeçilmezimiz oldu.

Dilek Yıldırım

Daha iyi düşünen, sorgulayan bir toplumun mimarları olan öğretmenlerimizin mesleki gelişim ihtiyaçlarını karşılamak için ilgili eğitim paydaşlarıyla sürdürülebilir iş birlikleri kurmamız gerektiğini inkâr edemeyiz. Eğitim Atölyesi olarak yaptığımız iş birliklerinde daha fazla öğretmene farklı alanlarda eğitim vermeye ek olarak eğitimlerin sonrasında sağladığımız desteğin devam etmesi ve katılımcı öğretmenler ile başlayan öğrenme halkasının diğer öğretmenleri de içine alarak nitelikli bir eğitim için ele ele vermeye davet ediyoruz.

Son Notlar

1. Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Müdürlüğü (2018). Mesleki gelişim faaliyetleri. 22 Ekim 2019 tarihinde oygm.meb.gov.tr/www/mesleki-gelisim-tanitim/icerik/7 adresinden erişim sağlanmıştır.
2. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2018). Milli Eğitim İstatistikleri, Örgün Eğitim 2017-2018. Ankara. MEB. 22 Ekim 2019 tarihinde sgb.meb.gov.tr/www/mill-egitim-istatistikleri-orgun-egitim-2017-2018/icerik/327 adresinden erişim sağlanmıştır.
3. MEB. (2018). Hizmet İçi Eğitim Planları. 22 Ekim 2019 tarihinde oygm.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=28 adresinden erişim sağlanmıştır.
4. Lave, J. ve Wenger, E. (1991). Situated learning: Legitimate peripheral participation. London: Cambridge University Press.

Fotoğraflar: Eğitim Atölyesi Arşivi

eğitim atölyesi

Biz kimiz?

- Öğrenmenin ne olduğunu derinlemesine öğrenmek isteyen, öğrendiklerini sahada uygulayan, bulgularıyla öğrendiklerini sorgulayan pragmatist araştırmacılarız.
- Alan bilgisini araç, düşünme becerilerini amaç gören teorisyenleriz.
- Neyi neden yaptığını her daim kendine ve çalışma gruplarına açıklayabilen eğitimcileriz.
- Sosyal kalkınmanın nitelikli eğitim ile sağlanacağına inanan gönüllüleriz.
- Bunları amatör tutkusuyla yapan profesyonelleriz.

Neler yaparız?

Kalkınma Atölyesi Kooperatifinin bir alt birimi olan Eğitim Atölyesi, aynı ilke ve değerler çerçevesinde, herkes için nitelikli eğitimi ülkemizin sosyal ve beşeri sermaye gelişiminin anahtarı olarak görmektedir.

Bu kapsamda;

- boylamsal eğitim uygulamaları,
- içerik geliştirme,
- program adaptasyonları,
- etki analizi ve sistematik ölçme ve değerlendirme

gibi ulusal ve uluslararası projeler yürütmekteyiz.

Kimlerleyiz?

- Öğretmenler
- Öğretmen adayları
- Öğrenciler
- Sivil toplum kuruluşları
- Üniversiteler

Kültür Mah. Dr. Mediha Eldem Sok.
No:70/8 Çankaya - ANKARA
egitimatolesesi@ka.org.tr
Tel: +90 312 8076773

2018-Devam
Mesleki ve Teknik
Anadolu Liselerinde 21.Yüzyıl
Becerilerinin Geliştirilmesi

2019-Devam
Koç Okulu Mesleki
Gelişim Programı

[EĞİTİM ATÖLYESİ]

PROJELERİMİZ

2014-Devam
Amgen Teach
Bilim İçin El Ele

2020-Devam
Amgen Biotech Experience
(ABE) Programı

2019-Devam
Okul İklimi Modelinin
Yaygınlaştırılması

SABANCI VAKFI

Eğitim Özgürleştirir

Gözde Polatkal

iki çocuğu olan bir aile hayal edin. Çocuklarından birinin diğerinden daha başarılı olacağına içgüdüsel olarak inanıyorlar. Başarılı olacağına inandıkları çocuğun ihtiyaçlarını uygun şekilde karşılıyorlar. İleride bu çocuğun ailenin gurur kaynağı olacağı, büyük başarılar elde edeceği düşünceleriyle her anlamda onu birincil tutuyorlar. Diğer çocuk ise görmezden geliniyor ve kendisine sağlanan fırsatlarla yetinmek zorunda kalıyor. Üstelik ortada aileyi bu şekilde düşünmeye itecek herhangi bir veri veya geçerli bir neden yok. **Kötü kurgulanmış bir masal gibi değil mi?** Ne yazık ki konu kadınların eğitimine geldiğinde karşılaştığımız manzara bu kötü kurgulanmış masaldan çok da farklı değil.

Toplumların iki çocuğu kadınlar ve erkekler. Onlar, toplumu toplum yapanlar ve şekillendirecek olanlar... Birini diğerinden ayrı düşünmek ya da birini diğerinin önünde tutmak toplumsal açıdan kimseye bir şey kazandırmayacak bir çabadır. Çünkü bir toplumun huzurlu, mutlu ve gelişmiş bir toplum olabilmesi için bu çocuklardan birinin geride bırakılmaması gerekir. Şimdi aile örneğimize geri dönelim. Varsayalım ki birincil tuttukları çocukları çok başarılı oldu. Peki iki çocuktan yalnızca birinin bu başarıyı elde etmiş olması bu ailenin başarılı çocuklar yetiştirdiğinin bir göstergesi midir? Ne yazık ki hayır! Bir toplumun yarısı gelişmiş değilse, diğer yarısı o toplumun tamamının gelişmişliğinin temsilcisi olamaz.

Eğitimde fırsat eşitliği açısından aşılması gereken farklı ayrımcılık

çeşitlerine rastlarız. Dünya genelinde karşımıza en çok çıkan eşitsizlikse cinsiyete dayalı olanıdır. Yeterli fırsat tanınmayan kadınlar, büyük çaplı araştırmaların altını çizdiği gibi yalnızca dâhil oldukları toplumun gelişmişlik düzeyini aşağı çekmezler. Birer birey olarak da özgürlüklerini yitirirler.

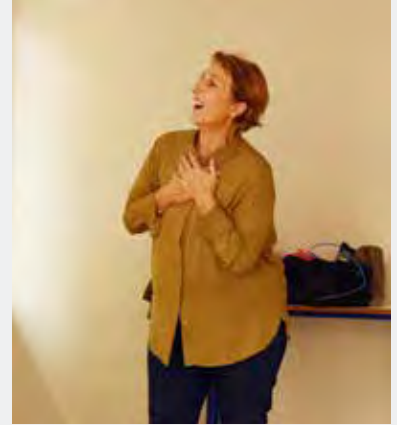
Bu durum, erken yaşlarda kendini pek belli etmeyebilir. Daha küçük bir çocukken aile yanında ve korumasında olan kadınlar “Neyi, ne kadar yapabilirim?” sorusunun yoksunluğunu fark edemeyebilir. Ancak, eğitim fırsatı sağlanmış bir kadın ile sağlanmamış bir kadın arasındaki fark, ergenlik ve ertesinde giderek artmaya başlar. “Artık aileye yük olmaya başlamak.” gibi korkunç bir yaklaşımla birlikte kadının sorumluluğu ve bakımı ‘evlendirilmek’ suretiyle bir erkeğin üstüne aktarılır. Böylece evlilik, kadının tüm hak ve sorumluluklarını ailesinden bir erkeğe devretmesini resmileştirir. Eğitime devam etmeyen kadınları, erken evliliğe iten temel etken budur. Bunun da hemen ardından erken yaşta çocuk sahibi olmak gelir. Bireyin kendini keşfedeceği yaşlar olan bu zamanlarını kadın eşine hizmet etmek ve çocuklarına bakmakla geçirir.

Peki bu gidiş mutsuz sonla mı bitmeli? Mevcut eğitim sistemindeki eşitsizliğin götürülerini en aza indirmek için neler yapılabilir?

Çemberde Buluşan Ev Kadınları

Elbette ki her şeyden önce insanı eğitim özgürleştirir. Masalımızı mutlu sonla bitirebilmek için geç olduğunu düşünmeyin. Aramızdaki gizli kahramanlardan bazıları, kadınlara yeni fırsatlar yaratabilecek kapıları aralayabilmek için yaratıcı dramayı tercih etmişler. Gelin, onların hikâyesine birlikte göz atalım.

1990 yılında, yaratıcı drama ortak paydasında bir araya gelen sanatçı ve eğitimciler başkentte Çağdaş Drama Derneği'ni kurar. Yaratıcı drama uygulamalarının esas amacı katılımcıların çevresi ile ilişkilerini, yaşadığı ortamda olup biteni anlamlandırmasını, sorgulamasını sağlamaktır. Yapararak, yaşayarak deneyimlenebilen durumlara yeni bakış açıları kazandırmaktır.

Derneğin genel başkanı Prof. Dr. Ömer Adıgüzel'in önerisi ile 2006 yılında ev kadınları çalışmaları başlar. Ev kadınlarının daha yaratıcı,

çağdaş, demokratik, empati becerisi gelişmiş, kendisi ve başkaları ile barışık olabilmelerini destekleyecek yaratıcı drama eğitim programı kurulur. Hiçbir ekonomik geliri olmayan kadınlar için ücretsiz olarak yapılacak olan çalışmanın duyurusu yapılır. Kadınlar çemberde buluşmaya davet edilir. Nalan Olgun'un öğretmenliği ile bir grup katılımcı bir araya gelir. Haftalar süren çalışmaların ardından eşi ile sorunlarını hukuksal yollardan çözen, kendini daha özgür hisseden hatta çalışma hayatına atılan kadınlar olur. Böy-

“

Yaratıcı drama eğitimlerine katılanlar, en başta bir çember oluştururlar ve etkinlik sırasında çember sıklıkla yeniden kurulur. El ele tutuşan insanların oluşturduğu bu çember kapsayıcıdır ve bütünü temsil eder. Çemberin başlangıcı ve sonu yoktur. Ayrıca çemberi oluşturan her bir noktanın, merkeze eşit uzaklıkta olması da katılımcılar arasındaki eşitliği temsil eder. Bu nedenle "Çemberde buluşuyoruz." ifadesi drama eğitimcilerinin kullandığı sloganı bir yönergedir.

”

Ferhunde Aytaç, "Bu çalışmanın içinde olmak benim de farkındalığımı artırıyor. Çünkü katılımcılarınız ile aranızda bir etkileşim kuruluyor, onların farkındalıkları, değişim ve gelişimleri, yaşanmışlıkları yeni deneyimler kazanmanızı sağlıyor. İsmi söyleyince sesini güçlükle duyabildiğiniz bir kadının sürecin sonunda 'hayır' diyebildiğini duyduğumuz oluyor." diyerek yapılan çalışmaların yalnızca katılımcılar için değil eğitimciler için de kıymetinin altını çiziyor.

İlece ikinci yıl katılımcı sayısı artar. Nalan Hoca'ya Serap Antepli katılır. Böylece drama çalışmaları iki farklı grupta sürer.

Ev kadınları atölyelerinde, yaratıcı drama temel çalışmalarının yanı sıra gündelik yaşamdan herhangi bir durumu konu edinerek yürütülen çalışmalarla benlik algısı, aidiyet duygusu, özgüven gelişimi görülür. Tüm bunların yanı sıra kadınlar, müze ve sergilerde yürütülen yaratıcı drama çalışmalarıyla da bu tarz mekanlarla hiç alışkın olmadıkları bir yöntemle buluşur.

Bu durum, ev kadınlarının özellikle kendi çocuklarıyla yapacakları müze ve sergi gezilerinin niteliğine de yansır.

On dört yıldır yaratıcı drama çalışmalarına katılan kadınların sayısı yüzleri aşar. Katılımcıların ortak görüşü, kadının toplum hayatının herhangi bir kısmından geri durmasını ya da hiç var olmamasını gerektirecek geçerli bir neden olmadığı yönündedir.

Ev kadınlarıyla çalışan yaratıcı drama eğitimcilerinden biri olan

Eğitim süreçlerindeki cinsiyete dayalı eşitsizliğin çözümlenmesi için atılan bu ve benzeri adımlar sevindirici. Bir sonraki adımda kadın için eğitim, kadın için sertifika programı, kadın için tedbirler gibi kalıpları da aşarak "kalkınma için kadın" söylemi altında özgürleşmek umuduyla...

Fotoğraflar: Ev Kadınları Çalışma Grubu ve Eğitimci Muradiye Yardımcı'ya aittir. Ankara Çağdaş Drama Derneği izni ile kullanılmıştır.

Eğitim. Değişim. Umut.

Sedef Hızlı

Filistinliler, elli yılı aşkındır yaşadıkları Lübnan topraklarında halen geçici mülteci kategorisinde bulunmaktadır. Ancak Lübnan Devleti'nin Filistinlileri "geçici mülteci" kategorisinde tutma ısrarı yüzünden birçoğu Lübnan topraklarında doğmuş Filistinli Lübnan vatandaşı olamıyor. Bu durum, Filistinlilerin birçok konuda hak mağduriyetine uğramalarına neden oluyor. Örneğin, geçici mülteci kategorisinde oldukları için hastanelerden ücretsiz faydalanamıyor, Lübnanlı çocuklarla aynı okullarda öğrenim göremiyor, üniversiteye ücretsiz gidemiyor ve mülk edinemiyorlar. Ayrıca, 2007'ye kadar bir Filistinli yetmiş farklı iş kolunda çalışabilirken bugün artık bu alanların sayısı yirmeye indirilmiş durumda. Bu yüzden Filistinli mülteciler, eğitim, sağlık ve (bir dereceye kadar) iş olanakları gibi temel ihtiyaçları için BM Filistinli Mültecilere

Yardım Kuruluşu'nun (The United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees -UNRWA) desteğine güveniyorlar ve sadece UNRWA'ya mülteci olarak yaptıkları kayıtlar sayesinde aldıkları belgelerle resmi olarak görünür olabiliyorlar.

UNRWA, özellikle eğitim alanında yaptığı çalışmalarla, okulları iyi organize edilmiş bir öğretim sistemi ve iyi seçilmiş Filistinli öğretmenler sağlayarak, mülteci öğrencilere lise eğitiminin sonuna kadar ücretsiz destek veriyor. Ancak, Filistinlilerin, özellikle de ebeveynlerin, çocuklarının iyi eğitim almaları konusundaki endişelerinin altını çizmekte fayda var. Çünkü eğitim, Lübnan'da veya yurtdışında iyi bir yaşam şansına sahip olmanın en olası yolu olarak görülüyor. Ne yazık ki halen aileye maddi destek için erken yaşta okulun bırakılarak çocuk işçiliğinin devam ettiğini gösteren birçok vaka mevcut. Üniversite ve kolej eğitimi

1948 yılından itibaren, İsrail-Filistin arasındaki savaş nedeniyle birçok Filistinli Lübnan topraklarına göç etmeye başladı. O yıllarda sayıları yaklaşık yüz bin civarında iken bugün bu sayının yarım milyona yaklaştığı düşünülmektedir. Lübnan genelinde Filistinli mültecilerin yaşadığı on iki kamp bulunmaktadır. İlk mülteci akınlarının olduğu yıllarda geçici çadır kentler halinde olan kamplar, yıllar içinde ülkelerine dönemeyen Filistinliler tarafından derme çatma binalara dönüştürüldü. Bu kamp alanlarında, fotoğraflarda da görüldüğü gibi, düzensiz yapılaşmaya bağlı altyapı sorunları yüzünden elektrik kabloları ve su boruları dışarıdadır ve ne yazık ki bu sebeple yılda ortalama yüz yetmiş kişi elektrik çarpmasından ölmektedir.

Filistinli mülteciler, eğitim, sağlık ve (bir dereceye kadar) iş olanakları gibi temel ihtiyaçları için BM Filistinli Mültecilere Yardım Kuruluşu'nun (The United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees -UNRWA) desteğine güveniyorlar.

Sizler de ULYP hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak ya da destek olmak isterseniz aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz.

www.unitebanonyouth.org

almak isteyenler için ise öğrenciler arasında rekabet oldukça yüksek ve ne yazık ki mevcut durumda her bir mülteci öğrencinin üniversite masrafları karşılanabilir değil. Tam bu noktada, Filistinli mülteci öğrencilerin hayallerinin lise eğitimi ile birlikte bitmemesi için karşımıza mavi gözlü bir kadının 30 yıllık mücadelesi çıkıyor.

Melek El Nimer, mavi gözlerinde Lübnan'daki Filistin halkı için bir başkaldırı görebileceğiniz bir kadın. 30 yılı aşkındır Lübnan'daki Filistinlilerin insani koşullarda yaşaması için mücadele etmekte. İnsanlar çoğu zaman bulundukları yaşam koşullarına çabuk alışır; var olan şartları normalleştirerek onlarla yaşamayı öğrenir. Melek Hanım ise Lübnan'daki Filistinlilerin yaşam koşullarını 30 yıldır hiç kabul etmeden ve normalleştirmeden, her birini kimliksizlikten ve kabul edilmedikleri bu topraklardan kurtarmak için mücadele vermekte.

Melek El Nimer'in 2010 yılında kurduğu Birleşik Lübnan Gençliği Projesi (United Lebanon Youth Pro-

ject- ULYP) hem farklı gruplardan oluşan Lübnan gençliğini birleştirmek hem de genel olarak çocuk, yaşlı ve kadınların kendi ayakları üzerinde durmaları ve içlerindeki potansiyeli ortaya çıkarmalarına yönelik çalışmalar yürütmekte. Özellikle son yıllarda, yukarıda bahsi geçen UNRWA'nın okullarında okuyan öğrencilere eğitim desteği vererek onların dünyanın farklı ülkelerindeki üniversitelere tam burslu olarak yerleştirilmesi için çalışmalar yürütmektedir. Melek Hanım, eğitimin, umudu ateşlediğini ve Filistin halkının geleceğe yönelik umutlarının olmasının onları değişime zorlayarak birer değişim elçisi haline getireceğini düşünmektedir.

Tüm bu değişimin temelinde olan eğitimin sürdürülebilirliği ve daha çok kişiye ulaşabilmesi için dünyanın dört bir yanına üniversite bursu bulmak için ziyaretler gerçekleştirmekte. Hem internet sitesinden hem de bu ziyaretlerden toplanan tüm burslar ve bağışlar, üniversite çağındaki öğrencilerin eğitim ihtiyaçları için kullanılmaktadır.

matbaacılık • tanıtım • organizasyon

www.altanmatbaacilik.com • 0(312) 394 8 394

**SOSYAL KALKINMAYI
DESTEKLİYORUZ!**

Viran Bir Ülkede Gelecek İnşa Etmek

Hanginizin aklına gelirdi ki balayına gittiğiniz bir ülke için kâr amacı gütmeyen bir dernek kuracağınız? Jami ve Andrew, balayında Nepal'de bulunan NYCD (New Youth Children's Development Society) yetimhanesindeki çocukları fotoğrafladılar. Ülkeleri Amerika'ya döndüklerinde ise ellerindeki bu fotoğrafları Nepalli çocukların ihtiyaçlarına yönelik farkındalık yaratmak için kullandılar. Jami ve Andrew, 2010 senesinde Nepalli çocukların bağımsız, üretken yetişkinler olmaları amacıyla gereken desteği ve eğitimi almaları için "Katmandu'nun Çocukları" (Kids of Katmandu) adlı organizasyonu kurdular.

2010 senesinde, 49 çocukla başlayan bu hikâye sayesinde, bugün artık 315 Katmandulu çocuğun yemek, temiz enerji ve eğitim ihtiyaçları karşılanıyor. 2015 senesinde yaşanan ve merkezi Katmandu olan 7.3 şiddetindeki deprem sonrasında, organizasyon, çalışmalarına okul inşa etmeyi de dâhil etti. Depremde hasar görmüş bölgelerde, sahip oldukları uluslararası network yardımıyla okul inşaatı yapmaktalar. Bugüne kadar 9 okul tamamlayarak 2.200 öğrencinin okula devam etmesini sağlayan Katmandu'nun Çocukları Derneği'nin ülke direktörü Brushan Dahal ile online röportaj yapma fırsatı yakaladık. Dahal, röportajda, organizasyonlarının en güçlü yanının yerel halkla doğru ilişkilendirme stratejileri kullanmaları olduğunu vurguladı. Bu stratejileri de; inşaat esnasında ihtiyaç duyulan insan gücünü yerel halktan temin ederek istihdam sağlama, uluslararası mühendisleri yerel halkla bir araya getirerek okulun nasıl olması gerektiğine beraber karar verme ve okullar yeniden yapılırken düzenli aralıklarla bilgilendirmeler yapılmasıydı.

Dahal, dernek olarak en çok zorlandıkları kısmın ise, birçok ülkede olduğu gibi Nepal'de de, okul yapımı esnasında alınması gereken izinlerin ve izlenmesi gereken prosedürlerin uzun ve tamamlanmalarının zor olduğunun altını çizmiştir.

Dahal'a, Katmandu'nun Çocukları Derneği'nde onu en çok etkileyen anısını sorduğumuzda;

Deprem sonrası alanlardan birini ziyaret ediyorduk. Orada bir çocuk ile sohbet ederken bana, "Okul yapar mısın?" diye sordu. "Neden okul yapmamı istiyorsun?" diye sordum ben de. Çocuk şöyle cevapladı:

"Cuma günü İngilizce öğretmeni bir hikâye anlattı ve zil çaldığı için yarım kaldı. Pazartesi devam ederiz dedi ama Cumartesi deprem oldu! Hikâyenin sonunu merak ediyorum o yüzden bize okul yapar mısın?"

O gün, "Yaptığımız iş çok önemli." dedim.

Bu anısını paylaşarak Dahal bize dernek olarak sadece yetimhanedeki çocuklara yardım etmekle kalmayıp okul yapmaya başlamalarının, arka

planda onları nasıl tetiklediğini de anlatıyor. Yerle bir olmuş bir ülke yeniden nasıl ayağa kalkar? Nepal'de bir gelecekte bahsetmek için insanların ihtiyaç duydukları şey ne? Yarım kalan hikâyelerin tamamlanması ve bir ülkenin bağımsız yetişkinlere sahip olması için ne gerekir?

Eğitim! Ve bu eğitimin verileceği okullar! Bu okullarda öğrencilere rehberlik edecek öğretmenler! Nepal'de hayatlarına kaldıkları yerden devam etmeye çalışan çocuklara destek olmak isterseniz, yılın belli zamanlarında açılan gönüllülük programlarına dâhil olabilir ya da bağış yapabilirsiniz. Detaylı bilgiye aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz.

9

inşaatı
tamamlanan
okul

2810

okullardaki
öğrenci
sayısı

35%

öğrencilerin okul
devamındaki
artış

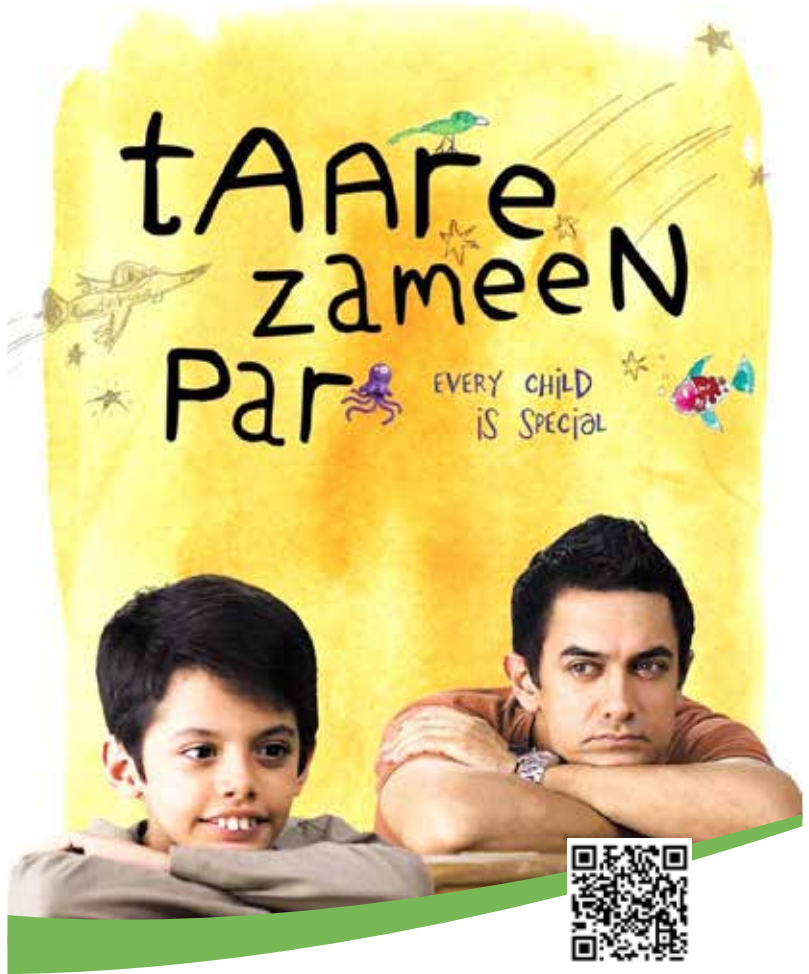
kidsofkathmandu.org

Taare Zameen Par Yerdeki Yıldızlar

Film disleksisi olan bir çocuğa odaklanmakla birlikte aynı zamanda kapitalizme hizmet eden eğitim sistemini ve gündelik hayat pratiklerini de eleştirmektedir.

Filmin ilk sahnesinde ders notlarının açıklandığını ve sınıf ortalamasının çok altında olan tek öğrencinin Ishaan Awasthi olduğu görülür. Henüz filmin başındaki bu sahneden Ishaan'ın bir öğrenciden beklenen "normal" standartların dışında bir çocuk olduğu anlaşılır. Devam eden sahnelerde de gerek sınıf içi uygulamalarda gerek sınavlarında Ishaan'ın yaşadığı uyum sorunu görülmektedir. Buna ek olarak defterlerinin tamamı öğretmenlerinin düzeltmelerinden kırmızı kalemle boyanmış haldedir. Harfleri, sayıları karıştırır, düzenli takip gerektiren komutları algılayamaz. Ishaan'ın disleksisi olduğu aşikardır, ancak bu durum ne öğretmenleri ne de ailesi tarafından anlaşılamaz. Sınıf içindeki davranışları ve sınavlardan aldığı notlar düşünülünce okul müdürü Ishaan'ın özel eğitime ihtiyacı olan bir çocuk olduğunu ailesine aktarır. Bunun ardından ailesi Ishaan'ı yatılı bir okula gönderir. Burada da diğer okuldan farksız bir şekilde disiplin ve düzen takıntısı olan hocalar ile karşılaşır ve içindeki yaşam enerjisini yitirir. Tam da tüm umudunu yaşama hevesini yitirmişken yeni bir resim öğretmenin okula gelmesi ile Ishaan'ın

Yerdeki Yıldızlar/Taare Zameen Par (2007) filmi özgül öğrenme güçlüğü (disleksi) olan Ishaan Awasthi adındaki bir çocuğun okuldaki bir yılını konu edinmektedir. Aamir Khan'ın yönetmen ve yapımcılığını üstlendiği aynı zamanda baş rollerinden birisini oynadığı Yerdeki Yıldızlar filminin senaryosunu ise Amole Gupte yazmıştır.

hayatı değişmeye başlar. Ram Shankar Nikumbh (Aamir Khan) isimli resim öğretmeni kısa sürede Ishaan'ın durumunu fark eder. Kendisi de çocukluğu boyunca aynı sorunlarla yüzleşmiş biridir. Öğretmenlerin Ishaan'a yönelik tutum ve davranışlarını değiştirmelerini sağlayarak ve de Ishaan ile birebir dersler yaparak çocuğun gelişiminin nasıl hızlı bir şekilde olduğunu gözler önüne sunmuştur. Her çocuğun özel olduğunu anlayanın ve çocuklara ona göre yaklaşmak gerektiğinin ne kadar önemli olduğu görülmektedir. "Öğrenme parmak izi kadar kişisel ve özeldir." deyişinin ne kadar doğru olduğu unutulmamalı. Her kişinin öğrenme becerileri ve yöntemleri birbirinden farklıdır. Bunu göz önünde bulunduran yaklaşımlarla gerçekleşen eğitim ve öğretim süreçleri de daha etkin olacaktır.

Yerdeki Yıldızlar'ın odağı eğitim olsa bile eğitim ile birlikte kapitalist sistemle şekillenen birçok farklı

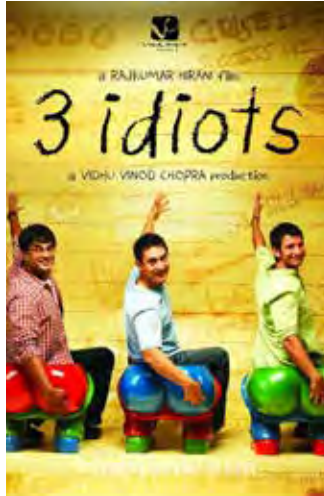

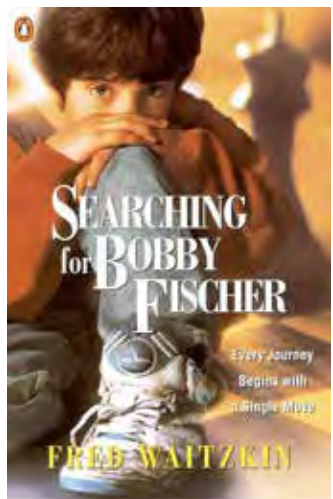
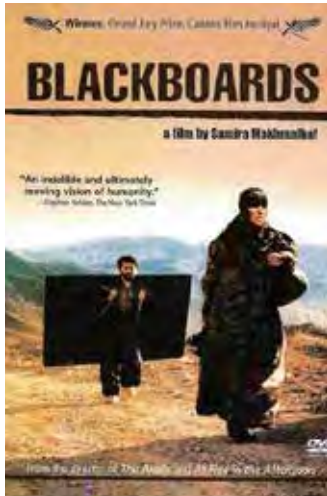
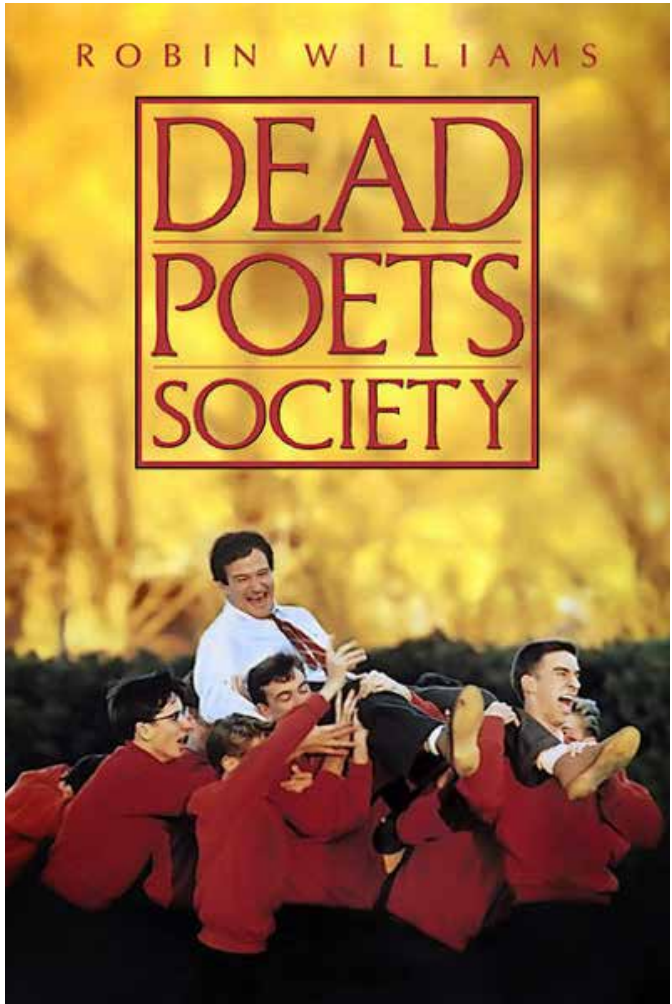
Bağcıkları bağla, kemeri sık
Gömleği pantolona sok
Savaşa hazır ol!
Yükleri göğüsle
Elde dosyalar, çözülecek sorunlar
Uzun yollar yürüyeceğiz
Dünyayı fethedeceğiz
Direneceğiz
Dünya Böyle dönüyor
Yakala!
Hedef seni çağırıyor
Yakala!
Su uyur düşman uyumaz
Geride kalmak sana uymaz
Çalıştır parmakları
Yap sana söylenenin aynısını
Omlet, vitamin ve tonikle yaşarlar
İş ve dinlenme düzenleri bellidir.
Yürür, çabalar, ilerlerler
Yakala!
Hedef seni çağırıyor
Yakala!
Dünya böyle dönüyor
Ama burada başka bir vaka var...
Bir rüyadan müziğe yürüyen var
Burada zaman durur.
Hayaller gerçek olur
Onlar hep merak eder...
Dünya neden böyle döner?
Neden hep hedef peşinde koşulur?
Zamanın kölesi değiller
Onlar umarsızlar
Kelebeklerle toplantı yapar
Ağaçlarla konuşurlar.
Onlar rüzgâr toplar
Yağmur damlalarına hikâyeler okurlar
Gökyüzü tuvaline yepyeni bir dünya çizerler
Dünya neden böyle döner?
Neden hep hedef peşinde koşulur?

gündelik yaşam pratiğini de eleştirdiği aşıkardır. Filmde Hindistanlı sanatçı Vishal Dadlani'nin seslendirdiği Jame Raho isimli şarkı eşliğinde Ishaan ve ailesinin gündelik yaşam pratiklerinden bir bölüme tanık oluruz.

Ishaan haricinde ailenin diğer üyeleri kendilerinden beklenen rollerini iyi benimsemişlerdir. Baba erken kalkar, işine gider. Anne toplumun ondan beklediği -aslında kadından beklediği- rollerin bilincindedir ve kendini evine, ailesine adanmıştır. Ishaan'ın ağabeyi derslerinde başarılı ve sorun çıkarmayan "örnek" bir öğrencidir. Hepsisi zamanla yarışır; sürekli yapılması, zamanında bitirilmesi gereken işler vardır onlar için. Ve Ishaan... İşte o tam da şarkıdaki gibi "zamanın kölesi değildir" ve "gökyüzü tuvaline yepyeni bir dünya çizer." Çünkü o kendisine dayatılan yerine kendi istediğini yapmayı seçmiştir, diğerlerinden farklıdır. Hepimizin ortak birçok yönü olsa bile bizleri biz yapan ve özel kılan da bu farklılıklarımızdır. Farklılıkların bir sorun olarak görülmediği, farklılıklarımızla yeni şeyleri öğreneceğimiz, deneyimleyeceğimiz ortamların varlığı ise sistemin ya da toplumun dayattıklarıyla şekillenen bir kimlik yerine bize kendimiz olarak var olabilmemize olanak sağlayacaktır.

Cahil Hoca

Jacques Rancière

Öğretmen ve öğrenen tanımlarınızın içinde neler var?

Öğretmen, bir bilen kişi olarak, tüm öğrenenlerin karşısına geçip her şeyi (mümkün olduğunca yüksek sesle) anlatan biri mi?

Öğretmenin dudaklarından öğrenenlerin kulaklarına ulaşan sözcükler mi var?

Acaba bu sözcüklerin öğrenenlerin zihnindeki yansıması nasıl?

Peki bir bilmeyen, başka bilmeyenlere de bir şey öğretebilir mi?

Cahil Hoca bu soruların yanıtını Joseph Jacotot'un peşine takılarak arıyor. Kitap 1800'lü yıllarda Belçika'nın Leuven kentinde Fransız edebiyatı okutmanı olan Jacotot'un öğretmenlik yaptığı sırada başından geçenleri zihin felsefesi yöntemiyle açıklıyor.

Joseph Jacotot tek kelime Fransızca bilmeyen Flamanlara, kendisi de tek kelime Flamanca bilmediği halde öğretmenlik yapmak zorundadır... İmdadına iki dilli bir Telemak baskısı koşar. Bu kitap, öğrencilerinin kendi kendilerine Fransızca'yı ve kitabı öğrenmelerine kılavuzluk eder. Öğretmenin deneyimlerinin kaçınılmaz sonucu şöyledir: "...bir şeyi açıklamak her şeyden önce, birine kendi başına anlamayacağını göstermek demektir. Öğrenciyi özgürleştirirsek, yani onu kendi zekasını kullanmaya zorlarsak, hoca bilmediğini öğretebilir."

Yaşanan deneyimi biraz daha ileri götürüp öğretmenin cahili oynadığı zaman öğrenenlerin zihnindeki yansımaları keşfetmek isteyen eğitimciler ve eğitim sistemi üzerinde kafa yoranların okuma listelerine ekleyebilecekleri bir kitap.

Özgürleştirmeksizin
eğitenler
aptallaştırır.

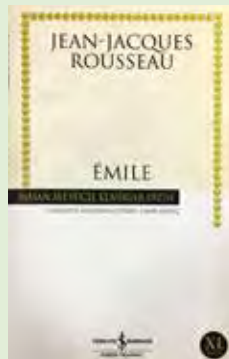
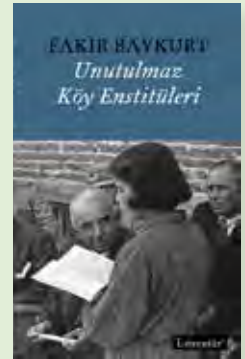
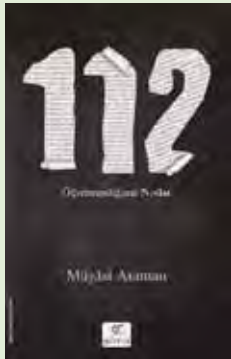
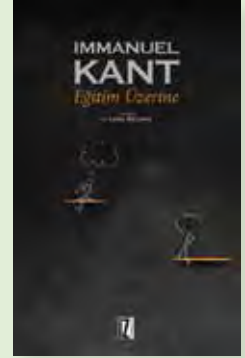
OKUMA ÖNERİSİ

PASI SAHLBERG EĞİTİMDE FİNLANDİYA MODELİ

Dr. Özgür Bursalı'nın İncelemesi

Küçük bir kıyey ölkesini
ağırlıkta oluyorsa taşıyan
temel ilkelere ve uygulamalar

KODPA

Köy Okulları Değişim Ağı

köy okullarında
kırsaldaki
koşullara
uygun,
bütünsel ve
nitelikli
bir eğitim
mümkün

www.kodegisim.org

